

Ob dnevu žena

52. obletnico 8. marca — mednarodnega praznika žena, praznujemo v času velikih tehničnih dosežkov v svetu. Prvi kozmonavti so stopili v vesolje in dokazali gigantske dosežke znanstvenikov na vseh področjih.

Zelo smo ponosni na te dosežke. Toda naše veselje nad uspehi grenijo strah in bojazen, ko gledamo nezdravo tekmovalnost v razdelitvi interesnih sfer. Tudi atomske gobe nam ne zagotavljajo, da bi se utrdil mir v svetu, katerega si želijo vsi delovni ljudje sveta. Zlasti še ženske ne glede na narodnost in barvo kože na svetu.

Ugled socialistične Jugoslavije raste iz dneva v dan po vsem svetu. Veliki gospodarski uspehi v kmetijstvu, komunalni graditvi, v pogledu povečanja življenjskega standarda niso samo rezultat večjih investicij, ampak

skrbi, če bi imeli moškega na tem mestu.

Povsod v delovnih kolektivih posvečajo ženi na delovnem mestu resno skrb, želijo ji pomagati, jo razbremeniti pri skrbi za zdravje in vzgojo otrok, da bo

vanjske in krajevne skupnosti, ki smo jih pri nas že dobro zastavili in se bodo v bližnji bodočnosti razširile še v druge kraje komune, odigrale odločno vlogo. To bo omogočilo vse večje vključevanje žensk v proizvodnjo, družbeno politično življenje in povečanje produktivnosti, ne samo pri ženskah, temveč pri vseh članih gospodinjstva. Dobro vemo, da vključevanje žensk v naše družbeno politično življenje, nekeje zaostrejuje že obstoječe probleme, drugod pa odpira nove.

Predvsem je treba poudariti probleme varstva otrok, osvoboditve zaposlenih ženi in del v gospodinjstvu in posebno še tudi

Na zadnji seji je občinski odbor Kočevje razpravljal o kmetijstvu in gozdarstvu. To je bil hkrati prvi primer, da je občinski ljudski odbor razpravljal o kmetijstvu, čeprav je ta panoga po vrednosti bruto proizvoda na drugem mestu v občini.

Posebnost kočevskega kmetijstva je, da je od skupnih 14.629 hektarov kmetijskih površin kar 8.999 ha v družbeni lasti. Kmetijske organizacije pridobivajo zemljo iz zasebnega sektorja z nakupi, zakupi, darilnimi pogodbami in z izplačevanjem preživ-

va večjega staleža živine. Odstopilo bo tudi od svojega petletnega perspektivnega programa. Ker je praksa pokazala, da je proizvodnja v oddaljenih področjih zaradi strukture in kakovosti zemljišč, slabih prometnih zvez in ureditve družbenega

lesna zaloga 202 kub. metra na ha, letni prirast 146 kub. metrov na ha in etat 113,5 kubičnih metrov na ha. V privatnih gozdovih znaša zaloga le 160 kubičnih metrov na ha. KGP prodaja na leto za preko milijardo 250 milijonov gozdnih sortimentov in zaposluje okoli 800 gozdnih delavcev. Ti podatki povedo, da je gozdarstvo zelo pomembno za gospodarstvo naše komune. V zadnjem obdobju je bilo zgrajenih okoli 200 km gozdnih cest, pa tudi mehanizacija se v gozdarstvu vse bolj uporablja. Namesto starih žag so na primer v družbenem sektorju že absolutno prevladale motorke. Mehanizacija v gozdarstvu pa vpliva na cenejšo proizvodnjo in hkrati

Razprava o gozdarstvu in kmetijstvu

nin. Na področju občine sta dve posestvi (Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje in kmetijsko posestvo »Snežnik« Kočevska Reka), kmetijska zadruga (Kočevje) ter zasebni sektor.

Z največ površinami gospodarji Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje in sicer 7.473 ha (913 ha njiv, 2664 ha travnikov, 298 ha pregonskih pašnikov, 3443 ha pašnikov in 155 ha nerodovitnih površin). Sestav zemljišč in podnebje narekujejo posestvo živinorejske smeri proizvodnje, ki se ji podreja tudi vsa rastlinska proizvodnja. Od leta 1957 do lani je posestvo investiralo skoro milijardo dinarjev, ker je imelo hkrati z intenzivnejšim izkoriščanjem zemljišč za posledico, da se je povečala proizvodnja pri govedu od 1516 govedi v letu 1957 na 4799 v letu 1961, pri prašičih pa od 567 v letu 1957 na 2525 v letu 1961. Živalska proizvodnja je torej v zadnjih letih dočno porastle, vendar plan za leto 1961 kljub temu ni bil dosežen. Bil je namreč močno napet, razen tega so nanj neugodno vplivale elementarne neizgode (toča, dolgotrajno deževje, svinjska kuga) in neurejeno tržišče.

V zadnjih štirih letih se je tudi občutno spremenila proizvodnja za tržišče. Tako je posestvo leta 1957 prodalo preko 600 ton krompirja lani pa le 60. Zmanjšala se je tudi proizvodnja in prodaja ostalih kultur, ki niso neposredno potrebne živinorejci. Nasprotno pa se je povečala realizacija pri živini, na primer pri govedu (živa teža) od 123 ton v letu 1957 na preko 900 ton v lanskem letu, pri svinjah od 82 ton v letu 1957 na preko 300 ton v lanskem letu. V istem obdobju je posestvo prodalo za 3 in polkrat več surovega masla (zato pa se je približno za prav toliko znižala prodaja mleka).

Posestvo za letos ne predvide-

standarda predraga, bo uvedlo posestvo strogo specializirano proizvodnjo po obratih, ker je le tako možno smotno izkoristiti mehanizacijo in poceniti proizvodnjo. Za intenzivno vzrejo nameravajo uporabljati le 1900 ha zemljišč v nižinskem predelu (od Stare cerkve do Livolda).

Kmetijska zadruga bo prispevala k socializaciji vasi z ustanavljanjem svojih posestev in s kooperacijo. Prav zdaj ustanavlja posestvo na področjih Banje loke in Fare. V kooperaciji bo iskala oblike sodelovanja predvsem v živinoreji.

Zasebna kmetijska proizvodnja je skoraj nepomembna, saj ne ustvarja posebnih tržnih viškov, če izvajamo seno, nekaj živine ter mleka in malenkost krompirja.

Od skupnih površin v občini Kočevje zavzemajo 78 odstotkov ali okoli 60.000 ha gozdna zemljišča. Od tega zavzema privatni sektor le 8.900 ha ali 15 odstotkov, vse ostalo pa odpade na SLP sektor. V gozdovih KGP je

na boljši položaj gozdnih delavcev.

V razpravi o kmetijstvu in gozdarstvu so se odborniki zanimali še, če so se hkrati s povečano proizvodnjo v kmetijstvu znižali proizvodni stroški na enoto (n. pr.: na kg stelje, liter mleka, kg prašiča itd.). Dalje so odborniki vprašali, kako bo vplival na naše gozdove zakon o gozdovih in kako je z zakonom o delu na domu in kooperacijami. Na ta vprašanja bodo dobili odborniki odgovor na naslednji seji. Svet za kmetijstvo in gozdarstvo bo tudi razpravljalo o ustanovitvi medobčinskega gozdnega sklada (namreč, če bi pristopili k okrajnemu ali pa ustanovili samostojnega za občine Ribnica, Cerkljica in Kočevje), ter na naslednji seji podal mnenje, kam se naj priključimo.

Sprejeli so predloge

Pretekli teden je bil v Kočevju zbor volivcev, na katerem so razpravljali o že znani »luknji v proračunu«, ki je nastala, ko sta Zveza in okraj predpisala vsak za 7 odstotkov višjo udeležbo na deljivih proračunskih prispekih kot lani. Vrzel v občinskem proračunu bi vsaj delno zamašili, če bi povečali dopolnilni proračunski prispevek iz osebnih dohodkov (od 5 na 15 odstotkov), prometni davek (razen za živila) pri prometu na drobno (od 3 na 6 odstotkov) in prometni davek na vino (od 7 na 20 odstotkov). Zbora volivcev se je udeležilo okoli 150 državljanov. Predsednik občinskega ljudskega odbora Drago Benčina, ki je na zboru volivcev poročal, je po obrazložitvi pozval volivce, naj predlagajo, kako bi nastali težki položaji čim lažje premostili.

V razpravi, ki je sledila, so volivci podprli predloge občinskega ljudskega odbora o uvedbi novih prispevkov. Uvideli so, da je taka rešitev edino mogoča.

Kritizirali pa so postopke višjih organov (predvsem okraja in Zveze), ki enostavno predpišejo, koliko sredstev jim morajo ko-

(Nadaljevanje na 2. strani)

V Inkopu je zaposlenih 65 žensk

v prvi vrsti pravilne politike pri poglobljanju delavskega upravljanja, nagrajevanja po učinku in drugih oblik socialističnih družbenih odnosov.

Napori in tudi materialne možnosti za izboljšanje življenjske ravni, so postali stvar državljanov, stvar, ki se je začela reševati v okviru komune, podjetja, stanovanjskih skupnosti in raznih društev in organizacij. To je ustvarilo nove pogoje za večjo družbeno uveljavljanje žensk. Pritegnilo je večje število žena k reševanju raznih perečih problemov, istočasno pa omogočilo skupno reševanje vrste nalog, ki so preje obremenjevale samo ženo.

Ob praznovanju 8. marca lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je bilo minulo leto zelo plodno v uveljavljanju ženske na vseh področjih dela v komuni. Vzporedno s tem je rastla tudi družbena skrb za pomoč družini in delovni ženi.

Število zaposlenih žensk v komuni raste od meseca do meseca in je že presežilo republiško povprečje.

Poudariti moramo, da pa je še vedno delovna žena, ki ima družino in otroke vedno preveč obremenjena s skrbmi za družino in da je vzgoja otrok še v mnogih družinah izključno njena skrb. Njen delovnik traja najmanj 14 ur, za razvedrilo, izobraževanje in počitek pa je vse premalo časa.

Novi ekonomski ukrepi, plača po učinku še veliko bolj pritiškajo na žensko kot na moškega.

Ženske so se dobro uveljavile v ekonomskih enotah, nikjer ni padel njihov zaslugek in ni bilo primera, da bi ženska iz teh razlogov zapustila delovno mesto. Nikjer več ni čutili mnenja, da je ženska nezanesljiva delovna sila, da bi imeli veliko manj

imela čas za izobraževanje in da se bo lahko udeleževala v družbenem življenju.

Težko pa bomo dosegli še večje rezultate v ekonomski in družbeno politični aktivnosti žena, če ne bomo istočasno delali tudi za tem, da se bo postopoma menjal tudi položaj družine z uvajanjem tehničnih sredstev in razvijanjem služb, ki so namenjene gospodinjstvom.

Prav gotovo bodo tu stano-

strokovno izobraževanje žensk. Poudariti moramo, da je dohodek zaposlene žene v mnogočem odvisen od njene kvalifikacije, njenega dela in njene strokovne usposobljenosti.

Kvalifikacija pa ne vpliva le na višino osebnega dohodka, temveč ustvarja tudi boljše pogoje dela in uveljavljanje žensk v organih upravljanja podjetja in komune.

Nove oblike vzgoje

Pred dnevi je bila v Kočevju letna konferenca ZROP. Razen gostov in delegatov sta se je udeležila in sodelovala v razpravi tudi sekretar Glavnega odbora ZROP tov. Petelin ter sekretar občinskega odbora ZK Ludvik Golob.

V poročilu in razpravi je bilo poudarjeno, da se je raznih akcij, predavanj in vaj, ki jih je organiziral občinski odbor ZROP, udeleževalo povprečno le okoli 60 odstotkov vabljenih rezervnih oficirjev in podoficirjev. Predvsem so prihajali redno na predavanja člani ZROP iz bližnje okolice mesta, medtem ko je več rezervnih oficirjev in podoficirjev iz mesta in Rudnika, ki se nikoli niso odzvali vabilom. Na predavanjih niso redno prihajali tudi tovariši, ki delajo na odgovornih gospodarskih in političnih položajih ter so dali tako slab zgled ostalim članom organizacije. Delegati so zahtevali, naj bodoč odbor razišče vzroke, zakaj nekateri tovariši ne prihajajo na predavanja in vaje.

O predavanjih so delegati menili, naj bi bilo več praktičnih, vsebino pa naj bi imela predvsem partizansko. Tako naj bi

rezervni oficirji v posameznih krajih razpravljali o tem, kako bi okupator v slučaju vojne ukrepal na njihovem področju in kakšne protiukrepe bi podvzeli partizani. Dalje naj bi se vzbujali rezervni oficirji in podoficirji tudi tako, da bi dobivali razne pismene naloge.

Za vzgojo članov ZROP je bilo v preteklem obdobju napravljeno precej, vse premalo pa je bilo storjenega za vzgojo ostalih državljanov. Zaradi tega nekateri ljudje podcenjujejo ali pa precejneje vojno nevarnost. Potrebno je več predavanj Delavske univerze o raznih vojnih temah. Tudi za vzgojo mladine je bilo napravljeno precej — predvsem za spoznavanje NOB v državnem in republiškem merilu — manj pa v občinskem in krajevnem.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Delegati občinske konference ZROP poslušajo poročilo predsednika

Stari smo 12 let

V kratkem bodo po naših delovnih kolektivih volitve v organe delavske samouprave, v delavske svete in upravne odbore. Vse to nam odpira nove pogoje dela, da analiziramo naše uspehe in neuspehe, ter si tako postavimo nove naloge za naše delo.

Za vse organizacije v naših delovnih kolektivih so te volitve velike važnosti, posebno pa še za organizacije LMS. Na sestankih mladine se je potrebno pogovoriti o kandidatih za bodoče članke delavskih svetov in upravnih odborov iz vrst mladine, da ne bomo potem kritizirali, da v teh organih mladina ni zastopana. Skrbeti moramo tudi za to, da bodo prišli v te organe aktivni mladinci, ki so pripravljeno delati, da ne bodo stali ob strani. Ne smemo računati samo številu mladincev, ki naj pridejo v organe samouprave, pač pa moramo gledati na to, da bodo ti mladinci sposobni, da se udeležujejo aktivno kot samoupravljavci v delovnih kolektivih in da bodo znali zastopati interese mladine, kakor tudi kolektiva in družbe kot celote.

Znano nam je, da so ponekod pri posameznikih še vedno mišljenja, da je nepotrebno, da bi bila v centralnih delavskih svetih in upravnih odborih zastopana mladina, ker je dovolj, da se udeležujejo v delovnih svetih ekonomskih enot. Tako mišljenja nimajo nobene osnove. Na mladih proizvajalcih leži odgovornost, da se proti temu borijo in s svojim aktivnim udeleževanjem dokažejo, da so sposobni delati tudi v teh organih samoupravljanja od najnižjih pa do najvišjih. To pa bomo dokazali in dosegli z našim aktivnim delom, ki ga moramo okrepiti.

Pri dosedanjih volitvah v delavske svete in upravne odbore se je na naših sestankih samo pojasnjevalo značaj volitve, čeprav je bilo nakazanih tudi vrsto problemov. Nam je sistem delavskega samoupravljanja povečini že dobro poznan, ker je to že sestavni del našega dela in življenja, zato so volitve, pred katerimi stojimo, toliko bolj važne za mladinske organizacije, da jim posvetijo vso pozornost.

Potrebno je, da mladina na sestankih delovnih kolektivov, v katerih dela, čim bolj aktivno pristopi k reševanju tekočih problemov kolektiva in pri tem tudi pove probleme mladih proizvajalcev in s tem zahteva rešitev posameznih vprašanj za usposabljanje pri delu, delitvi dohodka in sploh življenjskega obstoja mladih ljudi.

Mladina ima danes vse pogoje, da razvije svoje življenjske sposobnosti, ne samo v delu, temveč tudi v samoupravnih organih po delovnih kolektivih. Mladinci, ki bodo zastopali mladino

v delavskih svetih in upravnih odborih, prevzemajo s tem naloge, da bodo izpolnili zaupanje, ki jim ga daje mladina, delovni kolektiv in družba.

V vzpodbudo mladih proizvajalcev v pripravah za volitve naj

se da mladini dovolj časa, da se na to pripravi, ker imajo mladinski aktivni zato dovolj bogato vsebino dela, saj so to že desete volitve v organe naše delavske samouprave. Naši delavski sveti so tari 12 let.

Mladinski aktivni pa bodo aktivno pristopili k delu in s tem potrdili zaupanje, ki ga daje naša mladina naša družba, da je naša mlada generacija — generacija nove družbe.

O ženskah v Tekstilani

ČE POGLEDAMO SAMO NEKAJ LET NAZAJ, KAKO JE ŽIVELA NAŠA ŽENA V PODJETJU IN DANES, VIDIMO, DA SE JE V TEJ SMERI VELIKO IZBOLJŠALO. DA NE OMEMORAMO NA ŠIROKO, KAR JI JE NUDIL NAŠ SOCIALISTIČNI SISTEM IN KAR SE NANAŠA PREDVSEM NA NAŠE ŽENE-MATERE. NEPRECENLJIV JE BIL UKREP, DA SE JE PODALJŠAL PRODNJI DOPUST OD 90 NA 105 DNI, SKRAJŠANI DELOVNI ČAS V ČASU DOJENJA DO 6 MESECEV STAROSTI DOJENČKA, KI SE V SLUČAJU POSEBNIH POGOJEV PODALJŠA TUDI NA 8 MESECEV.

In v času 8-urnega delovnega časa se ne pričeje odmor od pol ure, ko lahko mirno zaužije svojo malico, ali danes celo topli obrok? Kaj to ni viden uspeh današnjega sistema? Delovne oblike so v korist in zadovoljstvo delovnega človeka. Res je, da zaščitne oblike padajo na materialne stroške, ostale delovne oblike pa plačamo iz čistega dohodka, ki bremenijo osebnost dohodka. No tu že lahko govorimo o napredku v podjetju, ki gre v korist delovnega človeka. V času letnega dopusta prejme vsak član kolektiva enomesečni povprečni zaslužek v svrhu koriščenja odmora. Tudi na malčke članov našega kolektiva se ni pozabilo. Vsako leto je obiskal Dedek Mraz naše najmlajše, jih prijetno razveselil z raznimi slaščicami in blagom, katerega so starši lahko nabavili po znižani ceni. Kako je bilo v letu 1961? Kaj je prinesel Dedek Mraz? Vsakemu otroku do starosti 14 let slaščic v vrednosti 500 din in blago v vrednosti 1500 din na posameznika. Tudi bork in aktivisti smo se spomnili, kar se je posebno odrazilo v lanskem letu ob proslavi praznika žena. Cca 38 žen je bilo denarno nagrado v vrednosti 8000 din po osebi in z uokvirjenimi priznanji. Tudi kulturni del programa je bil posvečen naši ženi.

In v času sezone? Sindikat je preskrbel, da se naši člani kolektiva z družinami primerno oddahnejo in zaužijejo sonca in morja ob našem lepem Jadranu. V Selcah imamo 3 vikend hišice, v restavraciji pa dobimo dopustnik izdatno hrano in pocieni.

Podoficirji razpravljali so o lastnih prostorih, kjer naj bi se zbirali člani, o socialnih vprašanjih, o strelstvu, članarini, Glasniku in drugem. Zastopnik enote iz Ribnice je obljubil tudi v bodoče sodelovanje njihove enote z našimi rezervnimi oficirji in podoficirji. Izvoljeno je bilo tudi novo 13-člansko predsedstvo, ki se je takoj po konferenci sestalo in izvolilo za predsednika narodnega heroja Jožeta Boldana-Silnega.

Kaj pa je najnovejšo? V drugi polovici leta smo osnovali lastno kuhinjo, katerega za obe izmene poskrbi, da kalorično in količinsko osveži delovnega človeka, ter mu daje še večji elan in moč za ostvarjanje proizvodnega plana, od česar zavisi tudi naš zaslužek. Tudi otvoritev prodajalnice služi v korist našega delavca, kakor tudi ostalih občanov. S čim se tu poslužujejo? Regularnim blagom. Če hoče ceneje obleči svojo družinico, kupi ostanke blaga po znatno nižnji ceni. Dobijo se razni ostanke odev, iz katerih napravijo ekonomične mamice kar fletne-pisane otroške odeje. Dobijo se tudi kosmatilni odpadki za blazine.

In letos? Ni še dolgo, ko smo se žene posvetovale glede skrajšanega delovnega časa. Ta predlog je bil iznešen od strani naših delavk na občinski konferenci za družbeno aktivnost žena v oktobru mesecu 1961. Nedavno je želja postala resnica in sicer 1. 2. 1962.

Kaj to pomeni za delovno ženo? Dopoldanska izmena dela do 12. ure, popoldanska pa do 18. ure in nočna do 24. ure. To je predvsem pomembno za jutranjo in nočno izmeno. Za dopoldansko izmeno, ko čaka ženo obilo gospodinjstevskih del in nočna, ker se delavka do zjutraj le za silo naspri in spočije. Ravno za to ženo je bilo do sedaj mučno. Iz nočne izmene je prišla domov ob 6.30—7.00 ure. Vprašamo se, če je mogla iti ta žena spat, ko so bili malčki že zbudeni in v nedeljo mora biti tudi kosilo preje pripravljeno, da si nedeljsko popoldne posveti sebi in družini (kino, sprehodi in drugo). Razen tega je ta žena morala v ponedeljek na dopoldansko izmeno s pričetkom ob 6. uri.

Kako pa je z osebnimi pravicami? Tudi ti so se delno zvišali. Večkrat pa še slišimo, da so še vedno plače majhne. Res je, da si današnji človek mnogo več želi, kot nekdanj, vendar tu ne pomisli, niti ne računa, da je tudi delovna obleka, enomesečna plača za dopust, dotacije kuhinji in druge dobrine, ki mu jih daje podjetje, del njegovega osebnega dohodka. Do sedaj so bili plačani delavci po učinku. 71 % je bilo vezanih na direktni učinek in le 29 % na indirektni učinek. Le-

Novo oblike vzgoje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Nadalje je bilo v razpravi poudarjeno, naj bi vsak rezervni oficir in podoficir aktivno delal v kakšni organizaciji. Še vedno niso redki slučajni, da se član ZROP vse premalo ali pa sploh ne zanima za delo raznih organizacij in organov. Rezervni oficirji bi morali tudi bolj aktivno pomagati oblikovati iz državljanov delavca državljanov — upravljalca.

Dalje so rezervni oficirji in

podoficirji razpravljali še o lastnih prostorih, kjer naj bi se zbirali člani, o socialnih vprašanjih, o strelstvu, članarini, Glasniku in drugem. Zastopnik enote iz Ribnice je obljubil tudi v bodoče sodelovanje njihove enote z našimi rezervnimi oficirji in podoficirji. Izvoljeno je bilo tudi novo 13-člansko predsedstvo, ki se je takoj po konferenci sestalo in izvolilo za predsednika narodnega heroja Jožeta Boldana-Silnega.

Del udeležencev letne konference ZK Rudnik

to pa je sprejet nov Pravilnik o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Plaćevanje se bo izvajalo po učinku, katerih pokazatelj bo višina proizvodnje in ekonomičnost proizvodnje in realizacije. Na osebni dohodek posameznika bo vplival ustvarjeni čisti dohodek v podjetju. Dohodek oziroma čisti dohodek, ki ga bodo ustvarile posamezne ekonomske enote si bodo delile same ekonomske enote, skladi bodo še skupni in to z ozirom na investicijsko vlaganje za obnovo strojne parka. Ta sistem plačevanja bo nehotu zainteresiral našega delovnega človeka. Vsak posameznik bo moral razmišljati o gospodarjenju vseh razpoložljivih sredstev v svoji ekonomski enoti.

Sedaj smo govorili, kaj smo dosegli v prid delovnih žena. Večji del žena smatra, da ni sposobna za razne funkcije. Razumljivo pa je, da nima delavka — mati dovolj časa za razne sestanke. Če pa hočemo razpravljati o izboljšanju naše delovne žene, mora tudi sodelovati na raznih sestankih in sejah, mora biti voljena v organe samoupravljanja in sindikat, kjer bo imela možnost zastopati stališče žen, ter dajala koristne predloge v cilju izboljšanja in dobrega gospodarjenja znotraj svoje ekonomske enote.

Tudi glede enakopravnosti do stanovanjske pravice smo šli za korak naprej in sicer so dobile stanovanje 2 delavke z družino in 2 samske, kar pa je zelo malo v sorazmerju (2:1), kjer prevladuje večinoma ženska delovna sila. Na splošno se je vsa ta leta po osvoboditvi premalo potalago pažnje na izgradnjo stanovanj. Nepravilno je gledišče, da ne bi mogla biti tudi žena nosilka stanovanjske pravice. Izgovori so sledeči: Ženske se poročijo, gredo na porodni dopust, nekatere zatem prekinejo z delom, ali se odselijo. Tu moramo gledati tudi na splošno stanovanjsko krizo v naši občini.

Glede kulturnega udeleževanja naše ženske mladine ni na taki višini, kot bi sicer lahko bila. Udeleževala bi se lahko še v odbojki, košarki ali streljanju z zračno puško, za kar imamo tudi primeren prostor na dvorišču podjetja. Posedujemo tudi nekaj lastnih zračnih pušk.

Se marsikaj bi se dalo napisati, pa naj ostane še za drugič nekaj.

Mesnice in delovni človek

Naš delovni človek, posebno pa žena-proizvajalka z zadovoljstvom gleda na nekatere ukrepe oblastnih organov naše občine, ki pa so sprovedeni na željo samih občanov, predlaganih na raznih sestankih oz. sejah naših masovnih organizacij.

Posebno izraziti ukrepi, ki se nanašajo na sam sistem delovnega časa so NON-STOP trgovina, ki posluje tako, da se res ob vsakem času delovna žena zateče po vsakdanjih artiklih. Tudi »Zelenjava«, pekarna in mlekar-ima primerno razporejen svoj delovni čas.

Vprašamo pa se, ali tudi mesni izdelki niso potrebni delovnemu človeku enako kot ostali prehranbeni artikli? Ali mora po 8-urnem delovnem času delavka čakati do 15. ure ali še dalje, da si kupi meso, ki je potrebno za večerjo, ali morda celo zvečer pripravi kosilo za naslednji dan?

Tudi o tem je potrebno razmisli in odrediti, da vsaj ena mesnica, vsekakor v centru, posluje popoldne že od 14. ure, kar bi ustrezalo delovnemu človeku. Tako bi lahko izkoristili tudi to uro v druge svrhe ne pa nestrp-

no čakal. To se posebno tiče tistih delavcev, ki so prej odlašali od mesta in bi veliko izgubili na času, da se ponovno vračajo v mesto zaradi mesnega artikla. Posebno je to otežkočeno v zimskem času.

Iz Predgrada

V okviru DU iz Kočevja je 21. februarja v Predgradu predaval o zdravju živine tovariš Darinko Vilicar. Udeležba ljudi na tem predavanju je bila primer- na, ki so z zanimanjem poslušali predavatelja.

DPD Svoboda iz Mozlja je v nedeljo gostovalo v dvorani združnega doma v Predgradu. Prikazali so dve veseligr: Dva lopova in Snubača. Igralci so dobro odigrali svoje vloge in občinstvo jih je zato tudi nagradilo s priznanjem. Gledalcev je bila polna dvorana.

Tudi otroci iz šole Predgrada so v Jelenji vasi, Dolu, Paki in v Predgradu zbirali prispevke za ponesrečene ob potresu iz Makedonije in nabrali 8.500 din. Denar je upravitelj šole že odposlal.

Sprejeli so predloge

(Nadaljevanje s 1. strani)

muna odstopiti. Če je namreč okraj skupnost komun, potem bi morale biti komune tiste, ki bi delile.

Poudarjeno je bilo tudi, da se nekatere službe decentralizirale (prenesele iz okraja na komunno), sredstva pa so se decentralizirala običajno le delno. Tako bo komunna dobila za vzdrževanje cest, ki so bile prenečene v njeno upravljanje, za sodišče itd. precej manj sredstev kot pa so potrebe. Volivce je tudi zanimalo, kam bodo šla pri okraju zaradi decentralizacije sproščena sredstva, vendar jim ni znal tega nihče zadovoljivo razložiti.

Dalje so razpravljali o šolstvu, o izravnavanju plač med prosvetnimi in ostalimi delavci, o cesti Ljubljana—Kočevje, o Kemični tovarni, o zdravstvenem domu v Kočevju, o upravičenosti ali neupravičenosti gradnje zimsko športnega centra na Velem polju in drugem. Tako so na

primer razpravljali tudi o Domu telesne kulture in kegljišču. Ugotovili so, da je kljub nekaterim nasprotnim mnenjem prav, da je bilo zgrajeno kegljišče. Če bi se sredstva, ki so šla za izgradnjo kegljišča porabila za dom telesne kulture, bi se zelo malo poznalo. Dom kljub temu še ne bi bil gotov, tako pa kegljišče že služi namenu. Najbolj pa opravičuje gradnjo kegljišča dejstvo, da je vedno zasedeno in da vsi zainteresirani sploh ne morejo priti na vrsto za kegljanje. Tako so dobili tudi odrasli — ki doslej niso imeli na razpolago drugega, kot gostilne in karte — prostor, kjer se zbirajo.

V razpravi in pri glasovanju so volivci pokazali, da razumejo, da so potrebe občinskega proračuna prav za prav njihove potrebe (in ne le potrebe občinske aparata, kakor to še marsikdo misli). Zato so tudi glasovali vsi (razen ene tovarišice, ki se je glasovanja vzdržala) za predlagane prispevke.

O komunalni in standardu Poročilo Sveta za komunalne in gradbene zadeve ObLO Kočevja

(Nadaljevanje)

Tako prenaša na občino dejansko pristojnost v vseh fazah gradbeno-upravnega postopka. Občinski gradbeno-upravni organi so od sedaj naprej pristojni za izvedbo vseh postopkov in za izdajo vseh upravnih odločb, kot sledi:

1. Lokacijske odobritve,
2. odobranje investicijskih programov, ki je zaenkrat pridržano še višjim organom,
3. Revizije investicijsko tehnične dokumentacije,
4. Gradbena dovoljenja,
5. Tehnični pregledi investicijskih objektov, po končani gradnji,
6. Uporabna, oziroma obratovalna dovoljenja, pred vselitvami, oziroma pričetkom obratovanja.

Tako gremo tudi v tej smeri na princip samostojnosti komun, kar pa na drugi strani nalaga nove naloge in dolžnosti. Bodoče naloge se bo reševalo le tako, da se bo moralo k sodelovanju prireditelj strokovnjake ali iz drugih občin, inspektoratov ali iz okraja, oziroma se tesno povežati z občinskimi društvi gradbenih inženirjev in tehnikov.

Sam svet je do sedaj odločil o lokacijskih odobritvah, posebno glede urbanističnih, komunalnih in ostalih lokalnih vidikov, dajal mnenja o gradbenih dovoljenjih važnejših in pomembnejših gradenj, sicer so pa vsi ostali postopki tehnično delo in pristojnost gradbeno-upravnega organa občine, kar bo tudi v bodoče. Tudi v kapitalni izgradnji je naša rast in dvig dokajšnja ter

je Svet posegal v razvoj z določitvami lokacij, kmetijskimi ogledi, usmerjanjem v boljše lokacije in ostalimi gradbeno-upravnimi posegi in odločbami. Tako vidimo, da je bila v letu 1961 sledeča kapitalna izgradnja (novogradnja) izročena svojemumu namenu:

- Rudnik Kočevje — celotne rudniške šahtne, izvazalne in separacijske naprave v Salki vasi;
- Tehtilana — dogradnja z razširitvijo objekta za tkalnico;
- KGP — novogradnja mlekarnice, sirarne in predelovalnice mleka na Roški cesti;
- Trgopromet — nova skladišča in remiza ob Rudniku;
- Petrol — nova postaja za izdajo tekočih goriv na Ljubljanski cesti;
- SGP Zidar — remiza in skla-

dišče ob kolodvoru;

»AVTO« — adaptacija in dogradnja avto-servisne delavnice v Podgorski ulici;

Dočim so trenutno v gradnji oziroma zasnovi objekti kapitalne izgradnje:

KGP — avtomehanske delavnice, garaže in remiza ob »Petrolu«;

»ITAS« — rekonstrukcija podjetja, izgradnja novih delavskih hal;

Ključavničarstvo — rekonstrukcija tovarne in objektov;

Kemična tovarna — novogradnja vseh objektov novega dela tovarne;

Stanovanjska skupnost rudnika — novogradnja mizarske delavnice;

Obrtniški center »Oprema« — rekonstrukcija in adaptacija obrtniških delavnic na Tomšičevi cesti.

VIII. STANOVANJSKO GOSPODARSTVO

V naši občini imamo trenutno 1900 stanovanj v družbeni lastnini, ki se nahajajo v 630 stanovanjskih zgradbah. Od tega se nahajajo:

- 41 % enosobnih stanovanj
- 33 % dvosobnih stanovanj
- 7 % trosobnih stanovanj

19 % večsobnih, samskih itd.

Povprečna velikost družinskih stanovanj znaša 46 m², kar niti ni za povpreček malo. Največji problem je s starostjo in iztrošenostjo naših stanovanj in stanovanjskih objektov, saj je pretežna večina starih še preko 30 let, z razburkano zgodovino in z dosedaj dokaj slabim gospodarjenjem. — Na drugi strani vidimo tudi dokajšnjo natrpanost v teh stanovanjih, saj prebiva v 1900 stanovanjih družb, upravljanja 8615 prebivalcev, kar je tudi absolutno vzeto, pretežna večina našega prebivalstva občine.

Družbeno upravljanje stanovanjskih poslopj opravljajo hišni sveti in sicer v pretežni meri. Tako imamo vseh hišnih svetov 173, od tega na področju rudnika in Salko vasi 69, na področju mesta Kočevja 84, na podeželju pa 20.

Od navedenih upravlja 48 hišnih svetov več kot eno stanovanjsko poslopje. Vsa stanovanja so zakonito točkovana in ocenjena. Letna najemna stanovanjskih poslopj znaša 35 milijonov din, najemna za poslovne prostore in lokale pa nadaljnjih 14 milijonov din, skupno torej 49 milijonov dinarjev.

Od navedene najemnine se poruredi deli in premejejo:

1. Občinskemu skladu za zidanje stanovanjskih hiš — od stanovanjskih poslopj 13,5 milijonov dinarjev, od poslovnih poslopj 7,7 milijona dinarjev;
2. Hišnim svetom ostane: za hišna popravila 14 milijonov din, za hišno upravo in ostale stroške 9,3 milijona din;
3. Stanovanjskim skupnostim, odvodi 1,9 milijona din;
4. Investitorjem in lastnikom 3 milijona din.

Vrednost vseh stanovanjskih poslopj in družbeni lasti in upravljanju, določena pri točkovanju leta 1959 znaša 1 milijardo 920 milijonov din.

Kot pomoč hišnim svetom, organom socialističnega upravljanja stanovanjskih zgradb, so bili ustanovljeni dve stanovanjski skupnosti, t. j. za področje Rudnika s Salko vasio in področje mesta Kočevja z okolico. Funkcionalno so obe skupnosti prav dobro zaživele in s svojim upravnim delavnicami za hišna popravila in ostale usluge — pomagajo hišnim svetom in tako dopolnjujejo in nadzirajo primarne upravne organe.

(Nadaljevanje prihodnj)

ŽIVLJENJE IN DELO

En dan z »Novicami« po naših krajih

Po Kočevju se je burja igrala s snežinkami, ki so se vrtile v zimskem plesu, predno so legle na zemljo. Na odprtih mestih niso mogle ostati, burja jih je takoj potisnila tja, kjer je po planu hotela zgraditi zamete, da bi s tem pokazala moč svojega ustvarjanja. V takim vremenu ni potovanje s fičkom nič preveč prijetno. Fičko lahko obtiči v snegu, ali pa zdrkne kam pod cesto.

Naša pot skozi Malo goro in Vrbovec je nemoteno potekala. Fičko je malo poplesal, ker je bila cesta od Male gore do Rapljevega še ledena.

Na cesti smo srečali več motoristov, ki so bili zaviti v svoje debele suknjiče in previdno drseli po cesti proti Kočevju. Od Vrbovca dalje so gozdni delavci nakladali debele bukove hlode na dva kamiona, druga skupina delavcev je šla po cesti na drugo delovno mesto. Gozd je bil v popolni zimski idili, burja ni segala v njegovo notranjost, v njegovem zimskem spanju so ga motili samo motorji vozil, ki so drseli po oskrbi Male gore proti Strugam in Kočevju.

◆ NEKAJ IZ ZGODOVINE STRUG

Dolina Strug je bila mirna in tiha. Pogled na hiše in domove ljudi vzbudi v človeku občutek toplote do našega slovenskega doma, ki je vedno tako prijeten. Zdi se nam, da smo prišli na naš dom, dom naše mladosti, ko nismo imeli še stanovanjskih blokov, stolpnice in vsega tistega, kar imamo danes. Dolina Strug je še vedno tisti naš skromni in tihi dom, v katerega še ni posegla industrija in doba 20. veka. In vendar imajo tudi Struge svojo zgodovino in napredek.

Center Strug s šolo v sredini

Poleg cerkve in župnišča je šola največja stavba v dolini, za katero so se ljudje iz doline Strug veliko trudili, da so jo zgradili. Denarna sredstva so začeli zbirati še pred prvo svetovno vojno. Zbrali so že 4000 goldinarjev za šolo. V času prve svetovne vojne je moral tedanji župan podpisati nalogo, da gre ta denar za vojno posojilo. Zato so ga tedanji oblastniki prisilili, ker se je branil dati denar ljudem za vojne namene. Tako je z razpadom Avstrije propadel tudi ta denar. Župan je imel potem zaradi tega še sitnosti, ker so ga prišli, da mora on ta denar povrnil.

Po končani prvi svetovni vojni so ljudje spet začeli z akcijo za gradnjo šole, zbirali so sredstva in delali za to, da se šola čimprej zgradi. Napredni Stružanci so se zato ves čas borili. Vsi vladajoči režimi do leta 1929 pa niso imeli nobenega razumevanja za delo ljudi v Strugah.

V letih 1931—1934 je bil v Strugah župan Franc Hočevar iz Kolenče vasi, ki je bil napreden mož in se je veliko trudil za gradnjo šole. Z ostalimi naprednimi možmi iz Strug, se je Hočevar povezal z naprednimi ljudmi iz Ribnice, ki so akcijo za gradnjo šole podprli, da se je šola v letu 1934 dogradila. Za šolo so dobili le malo pomoči, ljudje so sami dajali denarna in materialna sredstva, da se je šola dogradila.

V predvojnem času je obstajala v Strugah tudi sokolska četa, ki sta jo vodila Franc Hočevar iz Kolenče vasi in Hočevar Ivan iz Pricerkve. Četa je bila vključena v sokolsko društvo Ribnica in je bila v svojem delu zelo aktivna. Hočevar Franc iz Kolenče vasi je bil mož, ki ni klonil tudi v letu 1941. Vključil se je takoj v NOB, v letu 1943 so ga Nemci kot 73 let starega moža ustrelili. Italijani so pa v letu 1942 ustrelili njegovega sina.

◆ STRUGE DANES

Malo je prišlo napredka v dolino Strug tudi v povojnih letih. Zgradili so hlev za živino, elektrificirali so dolino, razen vasi Rapljevo in Tisovca, katere upajo, da bodo elektrificirali letos. Organizirali so obrat lesne galanterije in obrat KZ. To je vsa dejavnost Strug, ki se je razvila v povojnih letih.

Mladina iz Strug odhaja v Kočevje in v Ljubljano, kjer najde zaposlitev. Vendar je tudi doma

še vedno precej ljudi, posebno žensk, ki bi se rade zaposlile. V lesni galanteriji je zaposlenih 23 ljudi, rado bi se jih zaposlilo okrog 50. Obrat pa nima dovolj velikih prostorov, da bi svojo dejavnost razširil. Manjka jim obratnih in investicijskih kreditov.

V poslovnih prostorih lesne galanterije je polno lesnih izdelkov, ki čakajo na odpremo. Izdelke pravijo, da lahko prodajo. Polne košare zobotrebcev so kar založene. 150 družin izdeluje sedaj v zimskem času zobotrebce in pravijo, da so letos že zaslužili okrog 7 milijonov. Butarice zobotrebcev lepo embalarajo in zlagajo v zaboje, nato jih odpremo v Ljubljano, Zagreb in Italijo. Roba gre v promet, ni pa več takega povpraševanja kot je bilo prej po tem artiklu.

Po letni konferenci SZDL so že zbrali denarna sredstva za plačilo drogov za elektrifikacijo vasi Rapljevo in Tisovca. Izkopali so tudi žame za drogove. Sedaj manjka samo še žica, da bodo še te dve vasi elektrificirali in s tem rešili en problem. Vprašali smo ljudi, če se ženske kaj pripravljajo na 8. marec. Dobili smo odgovor, da bi že kaj organizirali, pa ni zato denarja. Pustovanje pa tudi ni posebno v tradiciji.

◆ MAJHNI DELOVNI KOLEKTIVI, KI SE JIH NIKJER NE VIDI

Ko potujete skozi Kompolje, vidite, da je to precej velika vas, v kateri ni nič posebnega. Sredi vasi je trgovina in gostilna, vse drugo pa so kmečke hiše, v katerih človek ne more kaj posebnega pričakovati.

Vstopili smo v hišo, ki nam je poznana. Povsod red in čistota. Pri mizi poleg peči je sedelo 5 žensk, od katerih so 4 spretno

Izdelovanje zobotrebcev

izdelovale zobotrebce. Gospodar je sedel na peči in pripravljaj material za delo žensk. Pod spretnimi rokami žensk, ki imajo v roki mali kot srpek okrogel nožiček, zobotrebci kar letijo na mizo. Ko jih je že precej velika kopicca, jih dajo na peč, da se posušijo, potem pa po 20 zobotrebcev zvežejo v butarico, pa je gotovo za prodajo.

»Vi ste pa marljivo« smo pozdravili, ko smo vstopili. »Nismo samo pri nas, so tudi drugod«, so nam odgovorili. »Pa v Kompoljah dela veliko ljudi zobotrebce?« »V vasi je 126 hiš, pa jih delajo v vseh hišah!« »Koliko butaric pa napravi ena moč, če je stalno pri tem delu?« »Če je stalno pri tem delu napravi v enem dnevu 300 butaric, eden jih napravi celo 350, seveda pa je potrebno delati od 7 ure zjutraj do 23 ure.«

»Po koliko pa prodaste butarice?«

»Po 4 dinarje. Prodajamo v Struge ali v KZ na Videm. Tam jih tudi v enem dnevu odkupijo po 150.000 butaric. Večkrat zmanjka še denarja, pa dajo kar nakazilo za trgovino.«

300 butarc po 4 din — zasluži

Gostje v Turjaku

ena moč 1200 din na dan. To je pa kar dober zaslužek. Tudi KZ ima pri tem nekaj dobička. Tako ti majhni delovni kolektivi, ki se jih nikjer ne vidi, združeni v KZ, ustvarjajo lep dohodek sebi in skupnosti.

◆ IZ ENNE LESKOVE PALICE 12.000 DIN

»Surovine za te proizvode imate dovolj?« smo se vprašali pridne izdelovalce.

»Dovolj. Po palice gremo na Kočevsko. Na KGP dobimo nakazilo, palice nam odkaže logar. Plačamo jih po 20 din eno palico. Eden je pripovedoval, da je iz ene debele palice napravil za 11.925 din zobotrebcev. Palica je bila res debela, toliko je iz nje pa dobil.«

»No, jaz ki ne izdelujem zobotrebcev, delam pa tole«, nam je pokazala ženska svoje izdelke, to je lepo v polivinilaste nitke opletene politrške steklenice. Izdelek je res za okras vsakega gospodinjstva in nismo si mogli kaj, da ne bi vsak eno kupili, saj stane samo 300 din. Ženske so se doma pa kar zasmejale, ko so dobile ta darila.

Res se čuti v Kompoljah pre-malo organiziranega dela in aktivnosti organizacij. Pogoji in volja pri ljudeh je dovolj velika, samo z delom je potrebno začeti.

◆ SAMO ENA GOSTILNA, PA SE TA BO...

Predstruge so takojmenovano gospodarsko središče Dobropoljske doline. Železniška postaja, Apnenica in obrat Iskre, vse to je tisti element, ki daje Dobropoljski dolini utrip življenja. Na

štirje umrli, šest jih je pa zraslo v zavedne državljane. Njeni trije sinovi so bili organizatorji NOB na Turjaku, isto tako tri hčerke, ki so vse sodelovale v NOB. Italijani so hčerko Tinco, ki je bila že poročena, zaprli, materi so pa izročili v oskrbo dva njena majhna otroka v starosti do treh let.

V letu 1943 sta prišla na Turjak k njej dva belogardiistična oficirja in ji dejala, da mora dobiti v 14. dneh domov vse njene sinove, sicer bodo odpeljali še njo v taborišče in otroke hčerke. Vsled tega ni imela doma več obstanke, odšla je še sama z otroci v partizane. Prebijala se je z otroci po gozdovih na osvobodeno ozemlje in potem živela nekaj časa v Podplanini pri Čabru. Iz Podplanine je odšla v Belo krajino in se z avionom odpeljala v Dalmacijo, kjer je bila potem do osvoboditve.

Danes živi mati še na Turjaku, tam kjer se je borila za obstoj svojih otrok. Življenje je bilo trdo ves čas njenega življenja to se ji pozna na obrazu. Zelo se razveseli, kadar jo obišejo otroci ali pa stari borci, ker ima vse tako rada.

◆ V TURJAKU JE NASTALO NOVO NASELJE

Z gradnjo ceste od Turjaka do Velikih Lašč je zrastle na Turjaku novo naselje delavcev. Barake, ki so jih postavili lansko leto, so bile do zime polne ljudi. Pravijo, da se bo gradnja ceste drugi mesec nadaljevala in barake bodo ob večerih spet oživile. Turjak dobiva novo podobo in več življenja.

V združenem domu je trgovina Hrane iz Ljubljane. Potrošniki so iz Turjaka, Gradeža, Velikega in Malega Ločnika ter Loporja. Promet je v trgovini kar dober, čeprav je potrošniški okoliš bolj majhen.

Gostinski obrat pri Ahacu je znan vsem potujočim ljudem

Kožarjeva mama iz Turjaka

je zaposlenih 11 ljudi, njihovi dohodki so bolj nizki, saj znašajo povprečno okrog 64 din na uro. Kot samostojna ekonomska enota računajo, da se bodo dohodki izboljšali po pravilniku o delitvi dohodka, če bodo rešili vprašanje hlevov v Podturjaku, kjer redijo 145 glav živine in jih to precej bremenijo.

Zemlje ima obrat vsega skupaj samo 60 ha, kar je premalo za prehrano tako velikega števila živine. Zato morajo hrano za živino kupovati in to jih tudi precej bremenijo. Mlado živino dobijo iz kmetijskih obratov iz Dolenjske, redijo jo kot plemenško živino, katero tudi izvažajo v inozemstvo.

◆ V VELIKIH LAŠČAH SO SE ŽENSKO PA ZNASLE

Ura je bila že 14, ko se vse pisarne in obrati zaprejo, ko smo se pripeljali v Velike Lašče.

»Nikogar več ne boste dobili v pisarni«, nam je dejal tovariš, ki nas je srečal pred stavbo krajevnega urada.

»Skoda, da nismo prišli malo prej«, smo menili, naša radovednost bo ostala prazna. Pa ni bilo tako. Nabrali smo kar precej novic. Na trgu smo dobili tovariša iz trgovine in ga pobarali, kako gre v trgovini.

»Promet je slab. Stroški se večajo, ker je vsa operativna iz Ljubljane. Prej, ko smo imeli svoje podjetje, so bili stroški cenejši.«

»Pa nimate več trgovskega podjetja v Laščah?« »Ne, sedaj so vse trgovine združene v Hrani Ljubljana, razen trgovine Grmada, ki je v trgovskem podjetju Grosuplje.«

Ko smo vprašali tovarišico, kako se ženske pripravljajo za praznik, nam je takoj odgovorila. »O, letos bomo pa lepo praznovali naš praznik.«

Morda smo napravili začuden obraz, ker nam je ženska dejala. »Če ne verjamate, pa poglejte to vabilo.«

In res na vabilu je pisalo: »Vabimo vse ženske na proslavo 8. marca, ki bo na dan samega praznika ob 19. uri zvečer v kino dvorani.«

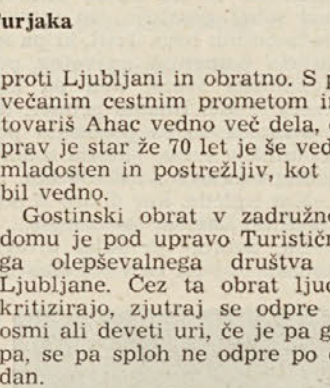
Program bo naslednji: Nagovor, recitacije in predvajanje lepega filma »Romeo, Julija in tema«.

Po programu bo pogostitev žensk, prav tako v kino dvorani z nadaljevanjem zabave.

Kar lepo ste pripravile, smo pohvalili tovarišico, ki je bila kar vesela nad uspehom žensk.

Obiskali smo še tovarišico Mimi Purkart, znano aktivistko iz Velikih Lašč, ki se je ravno vrnila iz službe. Dobili smo jo pri štedilniku, kar zakričala je na nas, ko smo pokazali naš foto-aparat. »Pa me ja ne boste tako slikali!«

(Nadaljevanje na 4. strani)

Ahac iz Turjaka

ničar nas je takoj postregel, možje so se pa pogovarjali.

»Bi vrgli enega«, je menil prvi. »Pa ga dajmo«, so pritrdili ostali.

Malo smo od strani pogledali, koga bodo zgrabili, ker ni bilo nobenega takega, da bi ga bilo potrebno kam vreči. Res, če bi prijeli nas od Novic, bi nam pri takih korenjakih kar trda predla. »No pa je kmalu eden pokazal karte, da so vrgli šnops in ni bilo konec koncev nič hudega.«

»Pa imate v Predstrugah samo en gostinski lokal?« smo pobarali moža.

»Samo enega, pa še ta bo kmalu skrahiral«, nam je odgovoril možakar. »Dajajte so take, da jih ne zmoremo.«

»Saj imate precej gostov, čeprav je šele enajsta ura dopoldne. Tiste dajajte boste že zmogli, če boste dobro delali.«

Mož je zmignil z rameni in odšel do drugih gostov. Cene res niso pretirane, postrežba pa je dobra.

V Apnenici so nam dejale tovarišice, da z novim obratom se niso začeli, upajo, da bodo pa v kratkem. Za delo žensk ne vedo ničesar, ker so z delom precej zaposlene.

◆ ZNANA PARTIZANSKA MATI

Helena Kožar je rojena 14. novembra 1884. leta na Sapu pri Grosupljem. Leto 1910 se je poročila na Turjak. V zakonu je rodila 10 otrok. Leta 1925 ji je umrl mož in potem je sama skrbel za otroke, od katerih so

Delavsko naselje v Turjaku

En dan z »Novicami« po naših krajih

(Nadaljevanje s 3. strani)

»Zakaj pa ne. Kot delavka in gospodinja pa res zaslužiš, da te enkrat slikamo,« smo odvrnili. Mima nam je še povedala, da so v Laščah kar zadovoljni. Organizacije delajo aktivno, dela je pa povsod dovolj.

nik, takoj je naročila otrokom, naj pokličejo očeta, ki je kmalu prišel.

»Tovariš Somrak, vi ste predsednik KO Velike Lašče, bi nam povedali kako kaj napredujete v Laščah?«

»Dela v KZ gre kar dobro na-

da včasih koga ozmerjam. Zadržani so ukiniti klicanje, ki je običajno v Velikih Laščah. Ljudje pridejo ob nedeljah v Lašče in radi kaj slišijo, ker so ves teden pri delu. Na KU so pa to klicanje opustili in zato sem jih kar ozmerjal. Povem kar po pravici, kar je dobrega in kar je slabega.

Tovariš Somrak in Purkart sta v medsebojnim razgovoru govorila še o urbanističnem načrtu Velikih Lašč, katerega bo potrdil še ObLO, ob tej priložnosti smo pritisnili na naš fotoaparati in se nato poslovili od Velikih Lašč.

V Retjah nas je pri železniški zapornici malo zadržalo. Kočevski vlak je z vso silo ropotal proti Velikim Laščam. Fičko je tako majhen napram polni železniški kompoziciji, ki vozi iz Kočevja proti Ljubljani.

»Nič dobrega se ne bi z nami zgodilo, če bi prišli pod ta železniški kolos,« smo menili.

Zapornice v Retjah zapira in odpira že 8 let tovariš Andoljšek iz Velikih Poljan.

♦ KAR NA TIHO SO ODPRI NOVO ŽELEZNIŠKO POSTAJA

V Zlebiču je nova železniška postaja, katero so kar na tih, bi rekli skoro na skrivaj odprli meseca decembra lani. Ljudje so hodili še kar naprej na staro železniško postajo, dokler je ta stala, sedaj so tudi to podrl, ker niso vedeli, da je nova že odprta. Nova postaja je kar lepo urejena, samo školjke v sanitarijah so tako visoko, da za ljudi majhne postavne ne bodo prišle v poštev. Dve školjki sta z rujavo barvo tako močno polakirani, da res nista v čast novi stavbi.

Zlebič je bil v preteklosti precej velik center potniškega prometa z vlakom. Vsi potniki iz gornjega konca ribniške doline, Sodražice, Loškega potoka in Drage so v predvojnem času hodili na to postajo. Sedaj iz vseh teh krajev vozijo avtobusi in potniški promet z vlakom je v Zlebiču zelo upadel, kakor tudi promet v gostinskih lokalih.

Tudi krošnjarstvo je v Zlebiču in Slatniku padlo. Pred vojno so bili vsi fantje in možje iz teh vasij krošnjariji, sedaj jih je komaj še deset, ki se še držijo te ribniške obrti.

♦ PRIŠLI SMO V SREDIŠČE PUSTOVANJA

»Kako gredo kaj priprave za vašim astronautom?« smo vprašali Ribničane.

Priprave za ribniški karneval

»Kar pogledat pridite, ko ga bomo izstrelili,« so nam kratko odgovorili.

»Pa vendar bi nam vsaj malo povedali, kaj boste organizirali, da bomo kaj napisali.

»Že, že. Mi bi vam že povedali, potem pa ne bo tako zanimivo, če nas boste že prej naslikali.«

»Saj vas ne bomo, nič se ne bojte.«

»Ja veste, to je pa konspiracija, kakšne so naše priprave. Saj tudi Rusi in Amerikanci niso vsega prej pokazali v javnost. Mi pa tudi ne bomo, pa pika.«

Dobili smo stik z ženskami, ki so bile malo bolj dostopne. Pokazale so nam del priprav za pustovanje, ki jih kaže naša slika. Počasi pa smo iz njih izvlekli to, da bodo v astronautski akciji sodelovali vsi delovni kolektivi, skupno s znanstvenim institutom pri izstrelitvi astronauta. Prikazali bodo tudi modo 1962, lovčev pogreb, nogomet, prvi vlak, ki je začel voziti po svetu, lončen kanon, pred katerim naj se bojijo Kočevjarji. Seveda bodo nastopili tudi »Copatarji« in še cela vrsta znamenitosti iz našega življenja.

Več vam pa res ne smemo povedati, so menile ženske. Pridite pogledat, pa boste videli vse ostalo. Ribnica vas vabi, kakor ostale delovne ljudi, da pridete k nam na pustovanje, ko bomo prikazali vrsto humorja, ki si ga more privoščiti naš Ribničan

Anton Somrak in Slavko Purkart iz Velikih Lašč

Ob 50-letnici Matije Glada

Vsi ljubitelji kočevskega gledališča in vsa kočevska kulturna javnost pozna skromnega, vedno delovnega in snujočega Matijo, sedanjega predsednika »Svobode« Kočevje, 18. februarja je praznoval 50-letnico svojega rojstva.

Zato je prav, da se ob tem, zanj tako pomembnem jubileju, spomnimo njegovega dela in zasluga za obstoj in razvoj gledališke ustvarjalnosti v Kočevju.

Ze mladega, komaj 20-letnega fanta, so privabile odrske deske in luči in z vso mladostno navdušenostjo in zavzetostjo se je že leta 1933 posvetil amaterski dramski dejavnosti in lutkarstvu v rojstnem kraju v Banja loki. Tam je premagal prvi strah pred odrom in publiko, pridobil prve izkušnje in se pridružil privrženecem Talijane umetnosti. Mik amaterskega gledališkega udejstovanja ga je prevzel in od tedaj mu je ostal zvest. To njegovo zvestobo je prekinil vojaški rok in nato zaposlitev v Nišu in Beogradu in vojna. Ko pa je leta 1946 prišel v Kočevje, se je takoj vključil v tedanje sindikalno gledališče in kot njegov zvesti član preživljal vse dobre in slabe dni, vse kakovostne vzpone in padce, vse preobrazbe in preimenovanja tega gledališča, dokler se to ni pridružilo kot samostojna dramska sekcija novo ustanovljeni »Svobodi« v Kočevju, katero zadnji dve leti naš jubilar uspešno vodi kot predsednik.

Delo tov. Matije se je od leta 1946 dalje odvijalo na dveh področjih: v dramatikah in lutkarstvu. Preko odra v Šeškovem do-

mu je šlo na desetine in desetine dramskih del. Za vse to delo je izdelal tov. Janez ing. Trošt z barvanimi diapozitivi in ozračnim filmom. Film je upravljal sanit. inšpektor tov. Silc.

V uvodnih besedah je tovariš Trošt nakazal namen predvajanja ter prehod od primitivnega orodja gozdnega delavca do mehanizacije v gozdarstvu nasploh, to je pri vzgajanju gozdnih nasadov, eksploataciji in pri gradnji gozdnih komunikacij. Z diapozitivi, ki so posneti na raznih gozdnih objektih, delovniščin in komunikacijah kočevskega in ribniškega področja, v glavnem v mejach Kmetijsko gozdarskega posestva Kočevje, nam je bilo prikazano marsikaj, kar nas za-

sveltjavje, inspicient, skratka »mladenič za vse«. Kolikor ur je prebil na odru Šeškovega doma in v kulisarni — in to neplačan, prostovoljni ur, ki jih je žrtvoval v svojem navdušenju za gledališče in lutke — ve samo on, deloma pa tudi tisti, ki so z njim sodelovali na odru Šeškovega doma!

S svojim delom za kočevsko gledališče in lutkarstvo je tov. Glad dokazal in še dokazuje, da je eden tistih maloštevilnih entuziastov, gledaliških amaterjev, katerih število je vedno manjše, ker to delo zahteva veliko žrtve in samodpovedi, ki pa daje le malo zadoščenja.

S tov. Matijo je bilo kočevsko gledališko življenje tako povezano, da moremo upravičeno trditi, da brez njega in njegovega navdušenja gledališča in lutkarstva v Kočevju ne bi bilo ali pa bi le revno životarilo. Tega se pač najbolj zavedajo tisti, ki z njim skupaj delajo v kočevski Svobodi«.

Zato izrabljamo to obletnico rojstnega dne jubilanta, da se mu javno zahvalimo za njegovo dolgoletno požrtvovalno delo za razvoj in uspeh amaterske dramske in lutkarske dejavnosti v Kočevju.

Ko mu iskreno čestitamo za 50. rojstni dan z željo, da bi še naprej ostal tako mladeniško delaven, pa njegovih tovariših in vsi, ki jim je mar za uspeh kulturnega življenja v Kočevju, upamo, da bo še vnaprej ostal tako zvest odru v Šeškovem domu in kočevski »Svobodi«.

Iz Grčaric

V okviru programa Delavske univerze Kočevje nas je 20. t. m. presenetil tov. Janez ing. Trošt z barvanimi diapozitivi in ozračnim filmom. Film je upravljal sanit. inšpektor tov. Silc.

V uvodnih besedah je tovariš Trošt nakazal namen predvajanja ter prehod od primitivnega orodja gozdnega delavca do mehanizacije v gozdarstvu nasploh, to je pri vzgajanju gozdnih nasadov, eksploataciji in pri gradnji gozdnih komunikacij. Z diapozitivi, ki so posneti na raznih gozdnih objektih, delovniščin in komunikacijah kočevskega in ribniškega področja, v glavnem v mejach Kmetijsko gozdarskega posestva Kočevje, nam je bilo prikazano marsikaj, kar nas za-

nima, kot delavce tega poklica. Ozkotračni barvni film pa nam je prikazal razvoj gozdarstva in kmetijske mehanizacije tudi izven meja naše domovine — v sosednji Italiji.

Na koncu predvajanja so prišli na račun tudi naši malčki, saj so imeli priliko videti in slišati pripovedko o vedenju Ranka in Branka. Tudi to je bilo zanimivo, za otroke pa tudi koristno.

Čeprav imamo v dvorani televizor in Delavska univerza iz Ribnice nam tudi večkrat predvaja ozkotračne filme, vendar so najlepše slike domačih krajev in objektov, ki jih gradijo naši delovni ljudje. Vse predavanje, z diapozitivi in filmom, je tov. Trošt spremljal s tolmačenjem.

Dionirski kotiček

MOJA MAMICA JE DELALA V PLETILJSTVU

V Kočevju imamo pletiljsko delavnico, kjer izdelujejo pletenine iz volne in bombaža. V začetku so imeli samo tri ročne stroje. Sedaj pa imajo že več ročnih strojev in več strojev na električni pogon. Za navijanje volne in bombaža pa imajo poseben stroj, ki ga tudi poganja elektrika. Z ročnimi stroji delajo otroške žabice in manjše pletene izdelke. V večjimi stroji, ki jih poganjajo električni motorji, pa delajo pleteno blago, iz katerega krojijo jopice. V pletilstvu so zaposlene skoro same ženske. Delo pri strojih je zelo zanimivo, a precej naporno. Lepo je gledati, ko teče v stroj nitka bombaža ali volne, a iz stroja pa lepo pleteno blago. S pletilnimi stroji lahko delajo različne vzorce. Pletilstvo ima tudi svojo tr-

govino, kjer prodajo pletene izdelke.

Silva Weis,
Osn. šola Mirka Bračiča

Trgovina Borovo

Mamica je zaposlena v trgovini Borovo, zato jo grem večkrat počakat, da greva skupaj domov. V tej trgovini so zaposlene tri trgovke. Prodajajo čevlje, škornje, plašče za kolesa in za mopede ter nogavice. Novo blago dobijo vsakih deset dni. Njihova tovarna je na Hrvatskem. Od tam pošiljajo svoje izdelke po vsej Jugoslaviji, kjer imajo nameščene svoje poslovalnice. V tej trgovini veliko prodajo, ker je blago poceni. Trgovina Borovo je na Trgu Svobode.

Joško Majcen III. a.

Delo aktiva LMS v Sodražici

Pretekli teden je vabila sodraška mladina na svoj mladinski ples. Da, tudi s to obliko dela so poskusili sodraški mladinci poživeti svojo dejavnost.

Na letni konferenci na koncu lanskega leta smo si zadali precej nalog za uspešnejše delo aktiva. Vodstvo je najprej samo proučilo možnosti za izvedbo vseh zadanih nalog, potem pa smo se pomenili na skupnem sestanku, kako bomo z delom začeli.

Mladinci bi radi odgovor na najrazličnejša vprašanja politike, gospodarstva in kulture. Zato nameravamo organizirati predavanja, pa tudi udeležba na klubskih večerih nam bo v marsičem koristila. Nekatera predavanja bodo brez dvoma zanimala tudi druge prebivalce, zato jih bomo organizirali skupno s SZDL, s člani Svobode pa bomo naštedirali igr. Ko si bomo pridobili več finančnih sredstev, bomo naročili tudi nekatere časopise (n. pr. Mladino, Polet itd.), kakor tudi revije, ki bodo na razpolago mladini.

Ob nedeljah se naša mladina večkrat dolgočasi, razvedrilo lahko dobi samo v kinu ali pa v

gostilni; zato smo sklenili prirajati mladinske ples. Izgleda, da je mladina navdušena za to obliko razvedrila, ki je povezano z raznim zabavnim programom. Na prvem plesu se je zbralo nepričakovano veliko mladih ljudi, ki so se zavrteli ob zvokih mag-

netofonskega traku.

Začetek je kar zadovoljiv, truditi pa se moramo za to, da bomo še vedno boljše in to po vseh dejavnostih našega dela. Zavedamo se, da je uspeh odvisen od nas vseh. Naši uspehi bodo gotovo pritegnili k sodelovanju še tiste neaktivne mladince, ki stojijo še ob strani, mi jih bomo pa z veseljem sprejeli v našo skupnodo delo.

V. V.

Ogled Rudnika

Preteklo sredo smo si v spremstvu ogledali Rudnik Kočevje. Našo skupino je vodil Drago Podreberšek, drugo skupino pa tovariš Planinc.

Najprej smo si ogledali strojni obrat, v katerem so zaposleni strugarji, mizarji, kovarji, električarji in pomožni delavci. V tem obratu uporabljajo parne kotle in ostale stroje, ki jih potrebujejo za brezhbno delo v jami in na površini Rudnika.

Pot smo nadlajevali na dnevni kop, ki pa več ne obratuje.

Pot nas je pripeljala do nove separacije, ki je velika pridobitev za rudarje. V separaciji so novi sodrski stroji, ki opravijo veliko težkega dela rudarjem.

Tovariš Podreberšek nam je obljubil, da nam bo zavrtil nekaj filmov o rudniku. Tega se vsi veselimo. S tem ogledom smo pionirji veliko pridobili. Znanje o rudniku smo razširili in poglublili. Podobnih ogledov si še želimo. Domov smo se vrnili veseli in zadovoljni.

V trgovini Turjak

»Za žensko prireditve ste že zvedeli,« nam je še dejala. »Pustovanja pa pri nas ne slavimo. Na zboru volivcev smo potrdili urbanistični načrt Velikih Lašč, 27. februarja bo predavanje o potovanju po Afriki, predaval bo Boris Kuhar. O gospodarskih zadevah bi vam pa več povedali naši gospodarstveniki, ker jaz pa res ne morem vsega vedeti.«

Res smo morda včasih tečni v zbiranju materiala za Novice, pa kaj hočemo, tako je pač naše delo.

V predsobi so se zaslišali koraki, že po stopinjah smo ugotovili, da se je vrnil domov mož Slavko Purkart, ki je znan družbeni delavec. Po kratkem pozdravu z

prej. Novi upravnik Ilc je v delu kar aktiven. Pohvaliti jih moram zato, ker gredo kmetovalcem zelo na roke. Posebno se trudijo, kadar je kje kakšna nesreča pri živini, da pomagajo to spraviti v denar. Tudi obrat kmetijske zadruge lepo napreduje. V Borovcu pri Karlovi imamo 160 glav živine, ki dobro uspeva. KZ je začela sedaj odkupovati od proizvajalcev suho robo, da imajo proizvajalci možnost boljše prodaje. Tudi z mehanizacijo KZ veliko pomaga proizvajalcem, ker opravi vsa dela, ki jih posameznik potrebuje, nima pa možnosti, da bi si mehanizacijo nabavil sam. Letos nameravamo nabaviti kompresor, ki bo spet velika pridobitev za naše kraje, tako pri popravilu potov, kakor tudi posameznikom pri njihovih delih.

♦ **KER NI POSLUŠAL
PORAVNALNEGA SVETA,
GA JE TOŽBA STALA
200.000 DINARJEV**

Tovariš Anton Somrak nam je nadalje še povedal:

Krajevni odbor do sedaj še ni prišel do pravega izraza v svojem delu. Z organiziranjem krajevnih skupnosti, ki se bodo v bivši občini Lašče organizirale na Robu, Turjaku in v Velikih Laščah, se bo delo bolj uveljavilo.

♦ **KER NI POSLUŠAL
PORAVNALNEGA SVETA,
GA JE TOŽBA STALA
200.000 DINARJEV**

Dobro pa dela naš poravnalni svet, katerega predsednik je Slavko Purkart. — 80% vseh sporov med ljudmi reši samo pozitivno, to je, da se stranke med seboj pomirijo in nimajo medsebojnih tožb. Tisti, ki pa ne poslušata pametnih nasvetov poravnalnega sveta, ima pa kar precej škode. Imamo primer, da je stranka, ki ni poslušala poravnalnega sveta, plačala sodnih stroškov za okrog 200.000 din.

»Kot izgleda, kar dobro delate v Velikih Laščah,« smo menili.

»Da, dobro,« je dejal tovariš Somrak. »Je pa tudi kej slabega,

Mimi Purkart

njim nas je povabil, da stopimo do predsednika krajevnega odbora Velike Lašče tovariša Somraka.

Pri Somrakovih smo dobili samo ženske in otroke. Mati je iz koruznega ličja pletla predpraž-

Ženska z otrokom iz Velikih Lašč

Kočevski pionirji gredo v Ljubljano

Orodna telovadba je zelo priljubljena športna panoga med pionirji v Kočevju. To dokazujejo že lanski uspehi, ki so jih dosegli pionirji. Prvi uspeh so dosegli kočevski pionirji na okrajnem prvenstvu v Ljubljani, ko so zasedli V. mesto. Drugi uspeh pa je bil dosežen na republiškem partizanskem mnogobojju, ko so pionirji iz Kočevja zasedli 1. mesto.

Letošnje JPI bodo tudi v športu prav zanimive. V prvi polovici meseca marca bo v Ljubljani okrajno tekmovalje v orodni telovadbi vseh osemletnih šol v okraju.

V petek, 23. februarja se je začel dvojni pionirjev med šola-

ma Mirko Bračič in Jože Seško v Kočevju. Pionirji in pionirke so tekmovali na štirih orodjih. Pionirji na drugo, bradlji, preskoku čez kožo in v prostih vajah. Pionirke pa na gredi, dvo-višinski bradlji, preskoku čez kožo in prosti vaji.

Zmagali sta vrsti šole M. Bračič z naslednjimi rezultati: Pionirji 212 točk in pionirke 202 točki. Pionirji šole J. Seško so dosegli 211 točk in pionirke 194,50 točke.

Tako bosta vrsti pionirjev šole M. Bračič odšli v Ljubljano na okrajno tekmovalje, kjer bosta zastopali kočevske pionirje, ki pričakujejo, da jih bosta vrsti tudi letos častno zastopali.

Š A H

Na zadnji seji je upravni odbor Šahovskega društva Kočevje pregledal svoje delo v zadnjem času. Na podlagi poročila in celotne dejavnosti so ugotovili, da je bilo navzlic nekaterim pomanjkljivostim delo šahistov uspešno, odigrano je bilo prvenstvo Kočevja in več raznih tekmovalj. Dosedanji odbor je delal daljše obdobje in zaradi tega so sklenili, da kodo na obnem zboru društva, ki bo ta petek, izvolijo nov odbor, v katerega bodo vključili predvsem mlajše delavne šahiste.

V Livoldu postaja šah zelo priljubljena igra in zaradi tega se prizadevni šahisti tega kraja zavzemajo, da bi ustanovili šahovsko sekcijo, ki bo delovala v okviru tamkajšnjega prosvetnega društva ali krajevne organizacije SZDL. Sklenili so, da bodo kot za začetek svojega dela pričeli z odprtim šahovskim turnirjem, katerega se bo udeležilo večje število šahistov. Na tem turnirju si želijo najboljši šahisti pridobiti naziv »IV. kategorika«.

Spoznavaj domovino in še bolj jo boš ljubil

V nedeljo, 24. februarja je bila v gimnazijski dvorani ustanovna skupščina Iniciativnega odbora Počitniške zveze občine Kočevje. Zanimanje za to organizacijo dokazuje že samo dejstvo, da od 60 delegatov ni manjkalo nihče. Skupščine se je udeležil tudi član izvršnega odbora Počitniške zveze okraja Ljubljana tovariš Breznik, član občinskega sindikalnega sveta Kočevje Jože Ožbolt, sekretar občinskega odbora SZDL in zastopnik taborniške in mladinske organizacije.

Uvodno poročilo je podala predsednica Iniciativnega odbora tovarišica Metka Knafelec, ki je poudarila, da je počitniška zveza predvsem organizacija mladih ljudi. V njej najdemo vsi mladinci, dijaki, delavci, vajenci, študentje, kmetje in uslužbenci — pestro področje svojega

delovanja. Vsakdo si želi, da se po delu odpočije, razvedri in nabere novih moči za naslednji delovni dan. In prav Počitniška zveza omogoča s svojim programom, da mladinci zanimivo in koristno preživijo velik del svojega prostega časa.

Osnovne oblike dela organiza-

DRAGI BRALCI IN BRALKE!

Vsi vemo, da je družina osnovna celica človeške družbe. V njej se naj otrok rodi, raste; to je tudi njegova prva šola. Res se s pogledom v svet, ki je spočetka samo dvorišče, soseščina, pozneje pa šola, njegovo okolje in vplivi nanj širijo. Toda prvi vtisi, ki se začno že v zibelki in preko vse otroške dobe, so zanj odločilni za celo življenje. Ko opazujemo otroke, vidimo, da z njih uspevanje ne zadostuje le dobrša telesna nega, ampak, da potrebujejo tudi pogoje za nemoten duševni razvoj. To so nežnost, pozornost, naklonjenost in ljubeče navdušenje. Vsi ti pogoji za telesni in duševni razvoj pa so dosegljivi le v zdravi in urejeni družini. V taki družini pa ni zagotovljen le uspešen razvoj otrok, ampak je tudi podana osnova za zdravo in zadovoljno življenje staršev. Mirno in urejeno življenje doma jim omogoča, da prihajata na svoja delovna mesta spočita, se delu izven doma res posvetita in sta tako zadovoljna v zavesti, da sta koristna člana socialistične družbe.

Ta skrb za dobro družino nam je narekovala, da smo se z Novicami dogovorili, da bodo del svojega prostora odstopile za »Družinski kotiček«. V njem bomo govorili o vsem, kar bi vas zanimalo v zvezi z družino. Pogovarjali bi se o pogojih, ki naj ustvarjajo doma prijetno vzdušje: izletništvo, pohodi, potovanja in letovanja. Te akcije so šola za življenje, šola novih socialističnih odnosov in navad, šola tovarištva, iskrenosti, bratstva in enotnosti.

Po izčrpnem poročilu se je razvila živahna in plodna razprava, ki se je v glavnem dotikala programa dela organizacije. Dejavnost organizacije bo osrejočena na izvajanje njenega gesla »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš ljubil«.

Program predvideva obiske in pohode v kraje, ki so znani iz NOB, kakor tudi spoznavanje prirodnih lepote naše domovine, zgodovinskih in turističnih znamenitosti, izletništvo, letovanje itd.

Na koncu so izvolili 9-članski odbor. Vsem članom Počitniške zveze želimo obilo uspehov v delu, predvsem pa dosledno izvajanje njihovega gesla.

Gibanje prebivalcev

Obvestila

Sporodi

čestitke

Mali oglasi

nicam odbora Mariji Potisek, Milki Trebušak, Mariji Gazvoda in Mariji Zagar.

Odbor SZDL
Rudnik

ČESTITAJO

Ljubemu atu in mami Antoniji Levstek iz Travnika 35, želijo vse lepo in mnogo zdravja za 51. obletnico skupnega življenja. Čeprav malo pozno, vendar iz srca čestitajo hvaležni otroci z družinami, posebno pa Mimi, Peter in mali Peterček iz Kočevja.

ČESTITAJO

Metki Jeranko iz Kočevja priskrbe čestitke za 15. rojstni dan želi vse najboljše, predvsem zdravilja — stara mama.

PRODAM

Razno kmetijsko orodje (dobro

ohranjeno) prodam. Oglad v nedeljo 4. marca v dopoldanskih urah. Interesenti naj se zglasijo v Predgradu številka 16.

PRODAM

Prodam psico (nemško ovčariko) z rodovnikom. Naslov na upravi Novic.

PRODAM

Prodam stanovanjsko hišo v Kočevju. Naslov na upravi Novic.

OBVESTILO

Šahovsko društvo Kočevje obveščva vse svoje člane in ljubitelje šaha, da bo redni letni občni zbor društva v petek, 2. marca 1962 ob 19. uri v spodnjih prostorih hotela »Pugled« v Kočevju. Vabljeni člani in vsi tisti, ki so ljubitelji šaha.

JADRAN KOČEVJE: Od 2. do 4. marca ital. film »Kam s truplom«, 4. marca matineja »Dekletka pod morjem«, 5. in 6. marca ital. film »Bele sence«, 7. in 8. marca jug. ital. film »Beli vrag«, od 9. do 11. marca nem. barvni film »Črni blisk«. SVOBODA RUDNIK: 3. in 4. marca franc. film »Vreli asfalt«, 10. in 11. marca italijanski film »Nevarne žene«. SVOBODA STARA CERKEV: 3. in 4. marca francoski film »Njeno življenje«, 10. in 11. marca ital. film »Umberto«. RIBNICA: 2. in 4. marca franc. film »Krojač za dame«, 10. in 11. marca amer. CS film »Karnaval v New Orleansu«. SODRAŽICA: 3. in 4. marca ital. barvni film »Evropa ponoči«, 10. in 11. marca ameriški CS barvni film »Ni imena na naboju«.

LOŠKI POTOK: 4. marca ital. CS barvni film »Kruh, ljubezen in...«, 11. marca jugoslo-

vanski CS film »Signali nad mestom«.

VELIKE LASČE: 3. in 4. marca ital. CS barv. film »Lepa mlarina«, 10. in 11. marca amer. film »Tujec je poklical«.

DOBREPOLJE: 3. in 4. marca jug. CS film »Signali nad mestom«, 7. marca franc. film »Tatovi draguljev«, 10. in 11. marca amer. barv. film »Največja predstava na svetu«.

PONIKVE: 8. marca franc. film »Tatovi draguljev«.

KOČEVSKA REKA: 3. in 4. marca amer. barvni film »Priatelj Joe«, 10. in 11. marca italijanski film »Zadnja kočija«.

PREDGRAD: 3. in 4. marca angleški barvni VV film »Ker veter ne zna brati«, 10. in 11. marca amer. barvni VV film »Tri ure do odločitve«.

BROD NA KOLPI: 4. marca argentinski film »Ali te smem imenovati mati«, 11. marca jug. film »Deveti krog«.

Družinski tednik

je: sodobno stanovanje in njegovo vzdrževanje, sodobna kuhinja, pranje in sodobno oblačenje; izkoriščanje uslug, ki nam jih nudijo različni servisi od pralnice in šivalnic do otroškega varstva; o skrbi za zdravje, o vzgoji, šoli. Seveda je pa osnova za skladno življenje v družini medsebojno razumevanje in tovarništvo, vse navedeno pa naj pomaga vzdrževati to vzdušje. Na to in še marsikaj smo mislili, ko smo se odločili za naš kotiček.

Morda vas s tem predlogom niti nismo presenetili, saj vidite članke o sličnih problemih v dnevni časopisih. Res ste že marsikaj brali in marsikaj že veste. Včasih bi tudi radi kaj vprašali, pa se vam ne da, ker vam je pisanje tem časopisom bolj od rok in tuje. V marsikatero družino pa prihajajo redno le novice. Zato bi bilo enim in drugim morda bolj prikladno, da se obrnejo, kadar bi tudi kakšen nasvet, ali pa bi tudi radi sami kaj svetovali, kar bi zanimalo širši krog bralcev, na naš kotiček pri uredništvu Novic. Od vašega sodelovanja je odvisna raven, obseg in uspeh našega dela.

Jasno pa nam mora biti že v začetku, da se obracamo na vse, ker ne bi hoteli narediti korak nazaj v našem družbenem napredu, ko bi z nami sodelovale samo žene in matere. Na žalost še za veliko družin drži star prepoved, da žena drži tri vogale pri hiši. Skušali bi se pomisliti, kako bi se to breme enakomerno porazdelilo na obo, pri čemer bi naj za ravnovesje skrbeli po svojih močeh tudi otroci. Da bodo naši odgovori čim bolj kvalitetni, bomo skušali pritegniti strokovnjake, bodisi zdravstvene, vzgojne, tehnične, modne, kuharske

itd. Prav tako pa nam bodo dobrodošli odgovori naših bralcev in bralk, katerih življenjske izkušnje in neposredni stik s problemi niso nič manj važni. (Morda se bo oglasil tudi kakšen navsena in vzpodbude potreben otrok, ki trpi zaradi nerazumevanja svojih staršev.) Ker pa nas ne učijo samo slabe izkušnje, temveč so nam lepi zgledi najboljša šola, nam tudi prikazovanje le-teh ne bo odveč.

Vsak začetek je težak. Nam pa bo morda najtežje pridobiti vaše zaupanje. Zlasti radi pa bi, da bi toplo, človeško zaupanje prodrlo v tiste družine, ki so nasvetov morda najbolj potrebne. Tja, kjer zaradi nesoglasja staršev manjka topline, tja kjer zaradi večnega nerada od doma bežijo otroci na cesto in v kino, morda najbolj potrebnim bi pomagati tam, kjer zaradi nesmotrnega gospodarjenja pri sicer zadostnih dohodkih vsak mesec zmanjka denarja za najnujnejše, pa bi stopili zopet tja, kjer je vedno dovolj denarja za alkoholne pijače, za mleko pa ne, za vsak kino za šolske malice pa ne itd.

Kot nalašč nam prihaja nasproti 8. marec, dan žena, ki so tisočletja živele zapostavljene v družini in javnem življenju, dan borbenih žena, ki so se borile za enakopravnost in svobodo naših narodov in dan žena, ki se še bore doma in v javnem življenju za naše boljše življenje. Enakopravnost je sicer priznana z zakonom, toda marsikje si še ni utrla pot v družino. Kaj pomagajo ženi, če v javnem življenju nastopa z ramo ob rami ob možu, doma pa je še vedno vse na njenih ramah: skrb za družino, delo in vzgoja. Šele ko bo mož tudi z dejanjem pokazal, da gospodinjstvo delo ni samo za že-

no in za dekleta pri hiši in bodo otroci obojega spola vajeni prijeti za vsako delo doma in izven, se bo žena počutila tudi doma res enakopravno. Seveda se pa delo porazdeli enakomerno v družinah, kjer sta mož in žena oba v službi.

Sedaj pa še nekaj formalnosti. Kot se v družbi vedno predstavimo, da se seznamimo, se razume, da so nam dobrodošli le polno podpisani dopisi.

Podpise ali pa začetnice bi objavljali le po želji, sicer pa z izbranim geslom ali brez, naslov pisca pa ostane znan le uredništvu.

Z lepimi pozdravi in najboljšimi željami

Uredništvo »Novic«

Prvi nastop kegljačic

V četrtek 22. februarja je imele ženska ekipa kluba trening tekmo v disciplini 7 X 100 lučajeve v sekciji upokoencev in »izbrano« moško ekipo kluba. Naša dekleta se niso ustrašila nasprotnikov in so igrale še kar dobro. Doseženi rezultati pa bi bili veliko boljše, če ne bi imele nekaterih igralk pravo tekmovalno mrzlico, ki zelo slabo vpliva na vsako posameznico in celotno ekipo.

Upokoenci so se izkazali kot zelo disciplinirana ekipa. Moštvo je bilo zelo dobro sestavljeno, skratka, možje so se svojega posla lotili zelo resno. Nekateri izmed njih so celo prvič javno nastopili. Pravo nasprotje teh pa je bila ekipa kluba. Igralci, ki so bili določeni za to srečanje niso prišli ob pravem času na kegljišče, nekaterih pa sploh ni bilo. Take nedisciplinane v bodoče ne bomo več dopuščali, temveč te prekrške kaznovali v smislu pravil Disciplinaškega pravil. KZJ. Graje vredno je tudi to, da so nekateri odklanjali nastop na tej tekmi, ker bi ob morebitnem slabem plasmanu bila »omadeževana njihova čast«.

Rezultati: **Venera I.** (1.779) Ščap Tilka 272, Očepek Marjanca 231, Henigman Marija 241, Benčina Marija 298, Jonke Pepca 282, Potočnik Angelca 251, Lisac Mija 204.

Venera II. (1.886) Andolšek Marija 319, Potisek Desa 221, Trpin Mira 234, Snerberger Joža 277, Popit Berta 254, Kalabota Danica 296, Sercer Draga 265.

Upokoenci (1.962) Srle 260, Zanoškar 270, Drobnič 295, Barle 222, Stopar 317, Levstik K. 340, Levstik A. 258.

KK Kočevje (1.786) Struna 305, Slokar 274, Rudolf 251, Menard 246, Vajs 228, Rus 198, Kolar 284. K. F.

Prvič 800 kegljev

Tekma, ki je določila prvo mesto na lestevici v tretjem kolu, je bila odigrana v petek dne 23. februarja med sekcijo ObLO I. in KGP. Zmagalo je moštvo KGP z nepričakovano visokim rezultatom 4.359 proti 4.156 podrtih kegljev. Daleč najboljši mož na tej tekmi je bil Henigman Lojze, ki je prvi od vseh naših igralcev podrl točno 800 kegljev v domačem kegljišču. V zadnji četrtini igre je imel na čiščenju celih 11 »postav« — to pa se v Kočevju še ni nikomur posrečilo. Ostali igralci ObLO očitno niso v formi, zato tudi ni bilo pričakovane ostre borbe za vsak keglj. Moštvo KGP je v glavnem zadovoljilo, z malo več sreče in volje pa bi lahko postavili »planirani« rezultat 4.400 kegljev.

Rezultati posameznikov pa so naslednji:

KGP (4.359) Kosten 750, Pogorelec P. 712, Krapež 730, Koče-

var 784, Drobnič 701, Furlan 682.

ObLO I. (4.156) Merhar 664, Očepek 686, Henigman 800, Benčina 682, Trdan 660, Vovk 664.

V torek 27. februarja sta se srečali ekipi iz dna lestevice in sicer ObLO II. in Itas II. Kakor je bilo pričakovati, je tekma dobila ekipa ObLO II. z rezultatom 3.801 proti 3.629 kegljev. Presenečenje je pripravil Levstik Marjan (ObLO), ki je prvič podrl preko 700 kegljev in tako pripomogel ekipi k visoki zmagi.

Rezultati: ObLO II. Zagar J. 618, Praznik 545, Arko 613, Pirnat 600, Levstik 712, Muič V. 713.

Itas II. Jakšič 604, Obranočič 646, Kverh 563, Stajdohar 604, Legan 599, Kolenc 613.

OBVESTILO

Obveščamo vse gozdne posestnike, lastnike in upravitelje zasebnih in združnih gozdov, da je rok za vlaganje prošenj za sečna dovoljenja za gozdarsko leto 1962/1963 od 1. marca do 15. aprila 1962.

Prošnje za sečna dovoljenja se vlagajo pri Zadrudnih izpostavah na katerem področju ležijo gozdovi, ter morajo obsegati vse podatke o kraju sečnje, količini in vrsti lesa za posek ter za kakšne namene se bo les uporabil.

V nekem roku je treba vlagati vse prošnje, tako za prodajo lesa in za domačo uporabo, v številni drva. Prošnje morajo biti pravilno kolkovane po zakonu o upravnih taksah z 250 din državne takse.

ObLO KOČEVJE, ODDELEK

ZA GOSPODARSTVO IN KOMUNALNE ZADEVE

RAZPIS

Trgovsko podjetje »ŠKOCJAN« Rakek razpisuje delovno mesto TAJNICE PODJETJA.

Pogoji: popolna srednja izobrazba, ali ustrezna praksa, plača po dogovoru. Samsko stanovanje na razpolago. Prijave poslati na upravo podjetja najkasneje do 15. marca 1962 ali se zglasite na upravi osebno.

Trgovsko podjetje »ŠKOCJAN« Rakek

»NOVICE« — glasilo SZDL občin Kočevje in Ribnica. Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik Peter Šobar. Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14-a, telefon uprave in uredništva 389. Letna naročnina 800 din, polletna 400 din in jo je treba plačati vnaprej. Za inozemstvo 2.000 dinarjev oziroma 3 ameriške dolarje. Tek. rač. 600-27-1-265 pri NB podružnica Kočevje

Razgovor na LIO

Pred dnevi smo obiskali Ano Novak, delavko v oddelku lesonitnih plošč na Lesno industrijskem obratu KGP. Poznavali smo se za njeno delo, za probleme zaposlene žene, za delo žensk v organih upravljanja in kaj vse je na razpolago zaposleni ženi. Tovarišica Novakova je na naša vprašanja odgovorila takole:

— Na lesno industrijskem obratu delam 5 let. Prej nisem bila nikoli zaposlena, čeprav imam že 40 let. Kakor ostale ženske, tako sem se tudi jaz zanimala sprva le za delo in plačo, vse ostalo pa me ni brigalo. Nisem vedela, zakaj dobim toliko in toliko plače, nisem vedela na kakšen način bi je lahko dobila več, nič nisem vedela o organizaciji podjetja itd. Vse vodstvo smo prepuščale moškim.

— Moški pa razumejo le moške probleme, zato vam, ženskam ne bo bolje, dokler ne boste začele bolj odločati in upravljati, skratka: bolj delati v organih delavskega upravljanja.

— Upravljalnica pa je lahko le izobrazena žena in razgledana delavka, je nadaljevala tovarišica Novakova. Pred letom dni smo pri nas uvedli ekonomske

enoti. V ekonomski enoti lesonitnih plošč sem predsednica jaz. V letu dni prav za prav ne moreš spoznati vsega. Prav v našem oddelku smo pred kratkim ustavili delo, ker letos ne gredo v promet lesonitne plošče. Morda bomo morali celo povsem prenehati s to proizvodnjo, ker delajo na primer v Zagrebu lesonitne plošče znatno ceneje. Ze razmišljamo, če nam ne bi kazalo začeti s kakšnim drugim delom in naši strokovnjaki že pripravljajo ustrezne analize. Dokler ne bodo šle lesonitne plošče v promet, delamo na drugih, režijskih delovnih mestih.

Odkar skrbi vsaka ekonomska enota zase, je vse drugače, kot je bilo včasih, ko si dobil toliko in toliko na uro, če si kaj napravil ali pa ne. Ce zdaj ne napravimo dovolj ali pa če naši pro-

izvodi ne gredo v prodajo, so takoj 95 ali pa 96 odstotni osebnih dohodki.

Zdaj je že večina žensk uvidevala, da so njihovi večji osebni dohodki odvisni od storitnosti in če gredo predmeti v prodajo, storitnosti in prodaja sta odvisni od upravljanja oziroma gospodarjenja, gospodarjenja pa od izobrazbe, oziroma razgledanosti vsakega posameznika. Le izobrazena žena bo lahko povedala

Ana Novak

pravo besedo na pravem mestu, znala zagovarjati določena stališča in se bo sploh upala oglašati v raznih organih upravljanja.

Precej žensk nas hodi v pomožno šolo, ki jo je organiziral izobraževalni center KGP in bo trajala 3 mesece. Vsak, ki bo končal to šolo — obiskuje jo še 40 »učencev«, 20 pa se jih je že skesalo — si bo menda potem lahko izbral delo na tistem delovnem mestu, kjer si želi. Kasneje, ko bom končala to šolo, bom šla morda v administrativno večerno. Zakaj ne, ko je zdaj možnost? Morda bova hodili še

pravno besedo na pravem mestu, znala zagovarjati določena stališča in se bo sploh upala oglašati v raznih organih upravljanja.

Nadaljnji problem so stanovanjske skupnosti. Nekatere stanujejo še v barakah, ki pa jih moramo izprazniti. Iz njih se bodo preselile v nove ali pa preurejene hiše.

Kako se poslužujejo naše žene servisov stanovanjske skupnosti v Kočevju ne vem, menim pa, da se jih ne poslužujejo, ker je do Kočevja predaleč, ker še nimajo interesa, ker za servise ne vemo ali pa je vzrok morda še kje drugje.

Imamo pa še nekatere druge ugodnosti, ki pa prav za prav ne predstavljajo nič posebnega (noseče ženske na lažje delo itd.).

Probleme zaposlenih žena torej pri nas rešujemo. Reševali pa jih bomo še hitreje, ko bomo ženske še bolj izobražene, ko si bomo v naših organih upravljanja pridržale tisto mesto, ki nam gre in ko ne bomo več mišlili: »Cemu naj hodimo na razne sestanke? Glavno je, da dobimo prvega denar!«

skupaj s hčerko, ki bo letos končala 7. in 8. razred večerne osemletke in tudi namerava na administrativno šolo. Ne vem pa, kako bo šlo z učenjem, ker je 40 let že nekaj. Včasih mi je učenje šlo. Ko sem bila še otrok, sem si želela biti učiteljica, a ni bilo možnosti.

No, kar razgovorili smo se. Ob zaključku nam je Novakova povedala še, kaj vse ima na razpolago zaposlena žena na LIO, kjer je od okoli 400 zaposlenih približno polovico žena.

— Se vedno nimamo kaj posebnega. V stari cerkvi je bil pred kratkim odprt otroški vrtec. Ne vem, koliko naših se ga poslužuje, vam pa, da se ga samo iz naše vasi — Novakova je doma iz vasi Gorenje — pet, vsi se zelo pohvalijo. Oskrbtnina stane menda le 800 din za otroka, kar je zelo malo, če upoštevamo, da je v naši vasi hotela neka zaposlena delavka dati otroka v oskrbo neki vaščanki in ta je zahtevala za otrokovo varstvo 7000 din na mesec. Žal ne jemljejo v vrtec tudi dojenčkov.

Toplo malico nameravamo v kratkem urediti. Zdaj imamo tu bife, kjer pa dobiš le mrzla jedila. Topla malica bo prišla prav, predvsem samcem. Malico bomo vozili iz Stare cerkve, ker ni denarja, da bi si sami uredili kuhinjo. Prav tako nameravamo v istem obratu kot malico kuhati tudi kosilo, ki bi ga zaposlene žene nosile domov in si tako prihranile kuhanje doma.

Nadaljnji problem so stanovanjske skupnosti. Nekatere stanujejo še v barakah, ki pa jih moramo izprazniti. Iz njih se bodo preselile v nove ali pa preurejene hiše.

Kako se poslužujejo naše žene servisov stanovanjske skupnosti v Kočevju ne vem, menim pa, da se jih ne poslužujejo, ker je do Kočevja predaleč, ker še nimajo interesa, ker za servise ne vemo ali pa je vzrok morda še kje drugje.

Imamo pa še nekatere druge ugodnosti, ki pa prav za prav ne predstavljajo nič posebnega (noseče ženske na lažje delo itd.).

Probleme zaposlenih žena torej pri nas rešujemo. Reševali pa jih bomo še hitreje, ko bomo ženske še bolj izobražene, ko si bomo v naših organih upravljanja pridržale tisto mesto, ki nam gre in ko ne bomo več mišlili: »Cemu naj hodimo na razne sestanke? Glavno je, da dobimo prvega denar!«

Literarni delež žensk v NOB

Nekoč sem že zapisal v tem listu, da je zadnja naša vojna poleg borbenega duha, ki je plal v srcih naših ljudi, vzpodbudila tudi vrsto literarnih stvaric, ki jih je naš borec s puško v roki na položaju, na kurirskih poteh, na straži koval in pisal ter recital ali bral ob tabornih ognjih, mnogo pa jih tudi zapisal v številnih listih naših brigad. Saj je ob neki taki razstavi v Loški dolini ob bližajočem se koncu vojne dejal nek višji vojaški častnik zavezniške vojske, ki si je to ogledal, da je to edinstveni primer v zgodovini človeštva, da narod, ki se bori s puško v roki za svojo svobodo, piše in izdaja liste in se tako bori tudi z besedo za to veliko stvar.

Tudi pisec teh vrstic večkrat premišlja, kako bi se te stvari, ki so nastale v času NOB na kočevsko-reškem sektorju, zbrale, če so sploh še kje, saj je naš narod takrat pridno tudi sukal pero in s prispevki oplemenitil naše mitinge, ki so bili že pravi festivali naše partizanske kulture. Da vsaj malce osvetlim poglavje in vlogu naših žena in mladink iz tega sektorja na literarni plati, ki naj na tak način tudi proslavi naš letošnji Osmi marec, sem iz spomina ter zapiskov pobral nekaj imen in naslovov partizanskih stvaric, ki žal niso ostale drugače, kot samo — z imeni. V kolikor pa bi katera imenovanih le še kje imela kak izvod ali zapis, pa bi le tega dostopila Kočevskemu muzeju NOB, da bi za prihodnji jubilej mogoče le kako mogli rekonstruirati vsaj delež te dejavnosti iz kočevsko-reškega sektorja i n tudi celotnega banjaloškega rajona iz dni NOB.

Ko listam po svojem Dnevniku in ob pomoči spominov, mi oko obstane ob proslavi 8. marca 1944 v Kočevski Reki, kjer so se zbrale vse žene in mladinke tega sektorja, 250 po številu, ki so se kljub zapadlemu snegu udeležile tega svoja praznovanja. Priveditev je bila zelo bogata, saj so na nje nastopile večina žena in mladink iz teh krajev, vsaka s svojo ekipo in tudi točko. Spominjam se, kako so pogumno zaigrale žene in mladinke iz Kočevske Reke z lastno igrice — skečem, ki so ga same napisale in tudi zrežirale. Govoril pa je o naši in domobranski ženi, ki so jo pogovorile, da je začela delati z njimi za naše borce. Kdo je bil avtor, ne vem več, vem da so igrate Zakrajškova, Pojetova, Lavričeva, Spolenakova, režirala pa je učiteljica Hrenova. V Kočah je delala zelo pridno v literarni smeri takrat še mladinka Bartol Draga, ki se je v svojih delih podpisovala kot Dunja. Njene stvari so predvajale domače mladinke na lastnih mitingih. Njen skeč je bil »Presenečenje« in pesmica »Mi smo mladina!«

Oboje je navdihnila borba v Vecenbahu — je delala in pisala danes že pokojna Micka Pojetova-Klaričeva, ki je ne le, da je vodila politično delo mladine, OF, reirala, pa tudi pisala mnogo stvari, ki so jih potem igrali

na deskah tega kraja in na drugih mitingih. Med drugimi se spominjam skeča »Neljuba zarka« in »Pionirka je izgubila ateka«. Tudi na Moravi so bile žene in mladinke prizadevne. Tam je delala takrat mladinka Butina Marija, ki je za nako priliko napisala skeč »Iz suženjstva v svobodo«. Novi Lazi so enako pogumno tekmovali z ostalimi kraji tega sektorja. Od tam sem večkrat prejemal na listkih napisane pesmice, ki jih je zbirala neka pionirka Rezika, ko je zvedela od nekega partizana, pa je napisala in poslala, da smo jo imela za razne prilike. Na enem takih naših mitingov so zaigrali domačini v Novih Lazih skeč »Naš Jože gre v partizane«. Delo je bilo napisano doma, verjetno od neznane mladinke. Tudi partizanka in aktivistka Šandor Roza iz Mlake je takrat pridno pisala in učila pionirke. Spominjam se njenega skeča »Na straži« in pa tudi več ritmičnih nastopov pionirjev in pionirk na mitingih, kar je bilo tudi njeno delo. Tudi žene in mladinke s področja obeh Brig so pridno tekmovala z ostalimi v tem sektorju in tudi kaj samostojnega napisale ter s njimi tudi nastopile. Tako se spominjam od njih skeča za Osmi marec, ko so zaigrale doma lastno igrice, v kateri so nakazale delo žene — borke na terenu in tudi sprejele neko vaščanko, ki ni pomagala, da je tudi ona potem pomagala naši stvari. Tam so v tem borebnem bile prizadevne takrat Zefka Knavsova, Skodovca, Pojetova, Moharjeva, Valencičeva in Gladove. In še onstran Borčiča in Krempe naj v mislih pohitim za ta dan. Tam je v Osilnici pridno delala na literarnem polju tovarišica Antica, ki je za nako naše priliko napisala skeč »V gozdu ob tabornem ognju«, ki sem mu še jaz dodal prizorček, ki je kot celota opisoval tiste težke dni, ko je prišel v te naše kraje Italijan, požgal in odpeljal v internacijo naše ljudi. Ta skupni skeč je potem na nekem tekmovalnem nastopu v Fari v tamkajšnjem domu zaigrala mladinska družinica iz Kočevske Reke v pisčevi režiji. Zvedel pa sem, da je tovarišica Antica še marsikaj napisala, vendar je menda vse to zapadlo iz spomina.

Mogoče pa bi te vrste le še koga opogumile, da bi jih dopolnil in tudi pojasnil nekatere nejasnosti iz tega obdobja, predvsem pa vabim, da bi začeli zbirati podatke in tudi zapise ter spomine za muzej NOB v Kočevju, kjer bo to našlo svoje pravo mesto.

Ob letošnjem 8. marcu, ko se znova spominjam tistih velikih dni, naj čestitam vsem takratnim našim borkam, ženam, mladinkam, z željo, da svoje dragocene spomine zberejo in pošljejo Muzeju NOB v Kočevje!

Grčarice

V četrtek, 22. februarja 1962 je imela krajevna organizacija ZB NOV Grčarice svoj letni občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen tov. Šega Franc, ki je prikazal politično delo organizacije v preteklem letu, katero je bilo še kar plodno.

Tajnik tov. Grivec Ivan je podal tajniško poročilo, v katerem je omenil spomeniško varstvo, ki je v našem kraju zelo dobro oskrbovano. Prečital je tudi imena članov, ki so dali pristojne prispevke za otvoritev in razvinitje prapora ZB. Med drugimi KGP Kočevje, posestvo »Snežnik« in nekaj članov, za kar se jim je ob tej priliki najlepše zahvalil.

V novi odbor ZB NOV Grčarice so bili izvoljeni sledeči člani: Oberstar Ivan, Koren Jože, Poje Stanko, Grivec Ivan, Perušek Jože, Šega Franc in Oberstar Neža. Po volitvah se je razvila živahna diskusija, v kateri se je med drugim obravnaval in kritiziral tudi množičen odhod ljudi iz ribniške občine v Nemčijo. Padali so tudi razni predlogi in mišljenja o tem, da bi se priključili k Dolenji vasi, za kar so bili ljudje enoglasno proti, kajti če bi se že morali priključiti, bi se rajši k Ribnici kot v Dolenjo vas.

S tem je bil občni zbor zaključen.

ENA IZ RIBNICE

— Tovarišica sekretarka, mi hočete naštetih nekaj ženskih problemov, predvsem problemov zaposlenih ribniških žensk. Vprašana se je nekaj časa izvijala, češ da ne dela nič po ženski liniji, končno pa je srmežljivo priznala: — Ja, poročile bi se radi.

Tomšič Andrej: KURIR BRANKO

NADALJEVANJE

»Prav imaš, tovariš komandant!« je težko izpovedal Branko. Toda njeno smrt bom maščeval, kot maščujem očetovo smrt. Ozdravel bom in prišel nazaj v brigado. Tedaj bom prosil komandanta, naj me da v četo. Hočem se boriti, streljati in pobijati te zveri, ki so se nateple na našo zemljo in nam me dajo mirno živeti. Maščeval se bom...« Dvignil je svojo pest v zrak kot k prisegi.

»Prav imaš, Branko! Pobijal jih boš, verjemi. Sam bom rekel komandantu naj te da v četo, ko se vrneš.« Pozabil je na svojo misel, da bi Branka poslal na osvobojeno ozemlje, kjer naj bi dočkal konec vojne. Videl je, da Branko resnično trpi, da mu je hudo za konjem, in da bo svoje naklepe uresničil. Žal mu je bilo dečka, vendar ga ni hotel vznemirjati, dokler ne ozdravi. »Hudičeva vojna!« je glasno zaklel in si segel v lase.

Vstopila je bolničarka Vera in prinesla Brankovo torbico in pištolo. Oboje je položila na posteljo poleg Branka.

»Tovariš komandant! Vodnik Miha mi je naročil, naj ti povem, da je desetina, ki bo Branka prenesla do javke pripravljena na odhod. Ali naj jih pokličem?«

»Daj, poklič!«

Vstopil je vodnik Miha s dvema borecema, ki sta prinesla nosila. Miha je bil širokopleč kmečki fant, poštenega obraza in trdnih potez. Italjansko brzostrelko je imel obešeno preko pleč, za pasom pa je nosil veliko pištolo in bombe, ki so mu visele izza pasu kot hrushke.

Pozdravil je komandanta.

»Tovariš komandant! Desetina za prenos ranjenca je pripravljena. Z nami bo šla bolničarka, tovarišica Vera.«

»Prav, samo pazite kod boste hodili. Nemci vse pogosteje nastavljajo zasede, pripravljajo se ofenziva. Gledajte, da se kmalu vrnete. Potrebujemo bomo vsakega boreca.« Pogled se mu je omilil in skoro poredno je pogledal v Miho. »Ali ne bi rajši vzletel z Jožeta s seboj namesito Vere?« ga je podražil, ker je vedel za njuno skrito ljubezen.

Miha se je v zadregi prestopil. Bilo mu je nerodno, ker je komandant vedel, da je rad videl Vero in da tudi ona ni ravnodušna do njega. Skoro proseče je pogledal komandanta in komaj izcedil čez zobe:

»Saj ranjenca ne bo treba nositi, da bi moral biti možki. Še pa, kakor veš, tovariš komandant!«

»No, no, Miha! Saj nisem mislil tako. Kar Vera naj gre, če si že določil njo!«

»Hvala, tovariš komandant! Miha se je obrnil k Branku, ki je sledil kratkemu pogovoru med Mihom in komandantom.

»Zdravo, tovariš Branko! Me še poznaš?«

»O, da. Miha si. Tisti mitraljezec iz Tomšičeve, ko ste napadali Grahovo in si bil pri Kranjevi hiši. Takrat sem te vprašal kje je tovariš Daki.« Miha mu je pritrdil. »Dobro ste jim jo dali takrat,« se je nasmehnil.

»Vesel me, da me še poznaš. Ti si še vedno kurir, kaj ne? Jaz sem pa sedaj tu na Korpusu, vodnik v zaščitem bataljonu.

»Odnesti te bomo v bolnico.« Pogledal je bolničarko: »Vera, pripravi Branka, da gremo. Čas je. Ne bi rad hodil ponoči z njim po teh grapah!«

Vera je odgrnila Branka. Ležal je bled med belimi rjuhami, slečen do pasu. Levo ramo in prsi je imel v povojih, skozi katere je udarjala kri in se rdecila na beli tkanini. Previdno so ga vzdignili in ga položili na nosila. Vera mu je dala pod glavo blazino in ga pokrila z vojaško odejo. Dva boreca sta prijela za nosila in ga odnesla iz sobe na prosto.

Popoldansko sonce je sijalo. Ob hiši je bila češnja, polna črnega sadu. Branko si je zaželel, da bi mogel splezati po nji in se nazobati sladkega sadeža, ki je tako vabljivo visel nad njegovo glavo, da so se veje šibile pod njegovo težo. Skorci so preletavali z veje na vejo in se prepirali, kot da bo zmanjkalo sadežev za nekatere izmed njih. Nekje v vasi je zamukala krava, z planjave nad vasio se je slišalo blejanje ovac.

»Pa doktor Franjo pozdravi, Branko!« se je komandant poslovil od Branka. »Reci ji, naj mi čimprej vrne borce v brigado, ker se zopet obeta ofenziva. In ti tudi glej, da kmalu ozdraviš in se vrneš med nas!« je naročil in se počasi oddaljeval po vasi. »Srečno!« je še zaklical za njim, ko je kolona že odšla proti javki.

»Bom, tovariš komandant! Kmalu se vidimo!« je zaklical Branko za njim.

Pred nosili je stopal vodnik Miha s dvema borecema, vsi so bili oboroženi z brzostrelkami. Za nosili je hodila bolničarka Vera, za njo pa štirje borci, oboroženi s puškami.

Čakala jih je dolga pot. Bolnica je bila nekje v Cerkljanskih hribih in čeprav so že večkrat nosili ranjenca ni nihče vedel kje je. Tako strogo je bila zakonspirirana. Ranjenec so puščali na javki, od koder so jih bolničarji odnesli v bolnico. Še pa, tudi ni nihče spraševal kje je. Spoštovali so pravila konspiracije in se držali načela: »Cesar ne veš, tega tudi nikomur ne poveš.«

Vera je pristopila k nosilom in popravila odejo, ki je spozleza iz Branka. »Te zelo boli?« je vprašala.

»Boli!« je pritrdil. »Pa sonce mi sije naravnost v obraz. Mi lahko odložiš vejo, da bom imel senco?«

(Nadaljevanje prihodnjic)

OBVESTILO

V četrtek 8. marca ob 19. uri bo proslava mednarodnega Dneva žena v Šeškovem domu.

Po proslavi bo družabni večer v prostorih hotela »Pogled«. Vabimo prebivalstvo, zlasti še žene, k številni udeležbi.

Krajevni odbor SZDL Kočevje

Pust v Dobropolju

Tudi v Dobropolju se z vso vneto pripravljajo na pustovanje. Glavna prireditelj je seveda na sam svečani dan, to je na »pustni terek«. Ze dopoldan bodo nastopile starodavne »mačkare« kot babe—jajčarice, dedci s kapami-kusturji v spremstvu divjih grbeev, hodili bodo od hiše do hiše in pobirali jajca, kot je to navada že od nekdanjih dni.

Največja atrakcija pustnega torka pa bo kurentovanje v vasi Zagorica. Namreč zagoriški fantje pripravljajo starodavni dobropoljski običaj kurentovanja. Vozili bodo ogromnega Kurenta, orači bodo vlekli lesen plug in seveda na koncu bo tudi šemska ohect v navzočnosti ta starega in ta stare. Bajje bo na programu tudi babji mlin in lajerkosten, verjetno pa še kaj drugega. Zagoriški fantje zaenkrat nočejo izdati vseh skrivnosti. Pripravljajo se temeljito.

Kot sem že omenil, bodo ta starodavni običaj dobropoljske doline prikazali fantje iz Zagorice ob pomoči Inštituta za slovensko narodopisje pri SAZU in s sodelovanjem domačega Prosvetnega društva. Vsi prizori bodo letos posneti na filmski trak v barvah, vendar bo to samo poskusno snemanje, prihodnje leto pa, ko bodo ugotovljene še vse pomankljivosti, pa bo šlo zares. Torej, kdor ima čas in so mu

POGOVOR NA KLOPCI

Janez ne zna ali pa ne mara ceniti lepo Miho, ki sedi pri njem. Da bi ga spomnila, mu reče:

— Jov, v ustnico sem se ugriznila! Veste kaj je mamica naredila, kadar se mi je kaj takega primerilo?

— Kaj?

— Poljubila me je.

— In je pomagalo?

— Seveda je.

— Že mogoče, ampak jaz na domača zdravila nič ne dam.

ti običaji, ki na žalost že mnogokje izumirajo, pri srcu, naj se v terek popoldan oglasi v Dobropolju v vasi Zagorica, kjer si bo vse to lahko ogledal ni licu mesta.

Zagoriškim fantom pa želimo, da celo pustno atrakcijo čim bolj izvedejo.

Tratar Marjan-Uč:

NASIM BORBENIM ŽENAM ZA NJIHOV PRAZNIK V NOB!

Kulturno prosvetno delo je bilo na Kočevskem v času NOB zlasti na področju kočevsko-reškega sektorja močno živahno, kar se je potem tudi pokazalo na številnih mitingih tega področja. Tako je ravno osmi marec nudil mnogo prilike za tako udeleževanje. Tudi pisec se je moral spoprijeti s to zvrstjo dela in »zagrešil« za praznovanje naših borbenih žena leta 1944 naslednjo pesem, ki so jo potem pionirki v naši vasi in potem še drugje s pridom uporabljali za takratni Dan žena in mogoče še po vojni, v kolikor se ta ni izgubila iz arhiva. Ker pa spada v zgodovino naše Kočevske in NOB, naj jo tudi še enkrat zapišem.

Takole je zglasala tistikrat:

BORBENIM ŽENAM-NASIM MAMICAM!

Pionirski in pionirke:

Ko danes ste se zbrale preljuje mamice, naj tudi mi najmlajši odpremo srčece.

Pionirček:

Mi mali pionirki želimo vsem ženam, da skoraj po vsem svetu vstane res Vaš dan!

Pionirke:

Tud' male pionirke iz srca Vam žele. Svobodo in Pravico, za kar vsa borba je.

Pionirček:

In sinčki-pionirčki želimo Vam vse to: Enakost, vso Ljubezen, vsem pravo Svobodo!

Pionirka:

Zato slavite praznik današnji prav lepo. Ves rod slovenski z nami naj kliče Vam krepko:

Le vstani žena-mati, ti borka lepših dni, naj marec osmi zbraš v ljubezni vse ljudi!

Verzi res niso bili gladkotekoči, vendar jih je deca sprejela kmalu za svojo voščilo in ko so jo naši domači pionirki in pionirke v vasi na praznik, ki pa smo ga imeli že 7. marca popoldne 1944, za uvod slavja povedali svojim mamicam-ženam in partizankam, si opazil na licih teh navzočih solze hvalečnosti. Vesel sem bil tudi sam, da sem tako takrat prispeval k prazniku naših sodelavk, aktivistik in bork naše Kočevske.